

Gräsrotsrörelsen i Israel - Palestina: helt överflödig?

En studie om fredsbyggande gräsrotsorganisationer i Israel –
Palestina

Karin Lindbom
Jenny Segerström

Abstract

In this thesis we have tried to answer the question of whether or not the peace organizations working in Israel and Palestine have an impact. We have answered the question by analyzing six different organizations; three who work with children and the other three with women issues. The analysis contains a case study of each organization and then a comparison between the two groups. This study is built on theories about; grassroots organizations, women in organizations and intergroup communication.

Our conclusions in this thesis show that there are some similarities between the groups as well as there are differences. The two groups have a different focus in their work, but in the end they have a lot of similarities that complicates or enables the organizations abilities to make an impact and/or an influence, like: keeping a distance to their donors, reaching the extremes and the difficulty to address complicated questions. Through out the study there has been shown a positive difference between the groups, which is the women's ability to have an impact on people outside of the organization while in the children's organization you would rather see an impact on the inside of the organization, id est on the children.

Nyckelord: Israel, Palestina, fred, konflikt, non-governmental organization, gräsrotsorganisationer, genomslagskraft, påverkningsmöjlighet

Antal ord: 12 018

Innehållsförteckning

1	Förkortningar.....	1
2	Inledning.....	2
2.1	Syfte och frågeställning.....	2
	Metod	4
2.2	Komparativmetod.....	4
2.3	Operationalisering	4
3	Material.....	6
3.1	Avgränsningar	6
3.2	Källkritik	7
4	Teori.....	8
4.1	Det civila samhället.....	8
4.1.1	Internationella organisationer gentemot lokala sådana	10
4.1.2	NGO:s.....	11
4.1.3	Kritik av NGO:s	12
4.1.4	Kvinnor i gräsrotsorganisationer i Israel – Palestina	14
4.2	Intergrupp kommunikation för att reducera fördomar	14
4.3	Teoretiker om israeliska och palestinska NGO:s	15
5	Fredsorganisationerna.....	16
5.1	Machsom Watch.....	16
5.2	Isha L´Isha.....	17
5.3	Bat Shalom	17
5.4	Hand in hand	18
5.5	Players for Peace	18
5.6	Peace Child Israel.....	19
6	Analys.....	20
6.1	Kvinnoorganisationerna	20
6.2	Barnorganisationerna	24

6.3	Jämförelse.....	26
7	Avslutning.....	29
8	Referenser.....	31
9	Appendix.....	34
9.1	E-postintervjuer och annat material som organisationerna försett oss med.....	34
9.1.1	Peace Child Israel.....	34
9.1.2	Hand in Hand	38
9.1.3	Isha L'Isha.....	43

1 Förkortningar

NGO	Non-governmental organization
IGO	International governmental organization
INGO	International non-governmental organization
FN	Förenta Nationerna
PCI	Peace Child Israel
HiH	Hand in Hand
PfP	Players for Peace
MW	Machsom Watch
BS	Bat Shalom
ILI	Isha L'Isha

2 Inledning

Media har den senaste tiden översköljts med information och reportage från Gaza där Israel nu har startat en markoffensiv (Bildt, 2009). Detta sätter åter igen den 60 åriga konflikten på kartan. Konflikten i Israel – Palestina har pågått i varierande intensitet sedan staten Israel bildades 1948 (UD, regeringen.se). De främsta frågorna man måste behandla vid en eventuell fredsuppgörelse, enligt Regeringen, berör: *Jerusalem*, som både palestinier och israeler vill och bör ha rätt till enligt 1967 års uppgörelse. Frågan om *de palestinska flyktingarna*, samt *gränsdragningarna och separationsbarriären* är bland de viktigaste frågorna. EU och Sverige anser att ”den del av separationsbarriären som byggs på Västbanken strider mot folkrätten” (UD, regeringen.se). Under alla dessa år i konflikt finns det trots allt människor som vill att judar och araber skall kunna leva sida vid sida, utan konflikter. Denna fråga är det många människor som arbetar med genom att skapa och engagera sig i olika typer av organisationer, men även om människor engagerar sig för freden pågår fortfarande en konflikt. Detta faktum skapade ett intresse hos oss, som slutligen mynnade ut i frågan: får fredsorganisationerna i Israel – Palestina egentligen någon genomslagskraft?

Uppsatsen består av analyser av det arbete som sex olika organisationer bedriver. Organisationerna är Isha L’Isha, Bat Shalom, Machsom Watch, Peace Child Israel, Hand in Hand och Players for Peace. Dessa organisationer är uppdelade i två grupper: kvinnoorganisationer och barnorganisationer.

Uppsatsen disponeras så att nedan följer först en presentation av var och en av de sex organisationerna som ingår i vår studie. Sedan går vi in på den teori som finns angående gräsrotsengagemang och annan typ av fredsteori som fokuserar på ickestatliga aktörer. Vidare följer analysen där vi jämför de olika typerna av organisationer, det vill säga kvinnoorganisationer gentemot barnorganisationer, där vi tittar på den genomslagskraft de olika organisationerna har fått, utifrån vår operationalisering av *genomslagskraft*. Slutligen avslutas uppsatsen med en resumé av uppsatsen som helhet, samt sammanfattning av resultaten.

2.1 Syfte och frågeställning

Vår uppsats bygger på antagandet att fred och hållbar demokrati kommer från grunden, det vill säga från folket. Vår frågeställning är:

- Får fredsorganisationerna i Israel – Palestina någon genomslagskraft?

Vi ämnar besvara denna fråga med att analysera och jämföra sex stycken olika organisationer som arbetar direkt eller indirekt för fred i Israel – Palestina. Detta har gjorts genom att föra e-postkorrespondens med organisationerna, använda den tillgängliga informationen på deras hemsidor samt att vi har analyserat andrahands material så som: analyser av organisationerna samt dokumentärer och videorapporter. Slutsatser dras om genomslagskraften genom underfrågeställningarna:

- Hur ser organisationsstrukturen ut i förhållande till vad teorier säger om en framgångsrik fredsorganisation/fredsskapande organisation?
- Vilka fördelar och nackdelar angående fredsskapande finns det med organisationerna utifrån den teori vi valt?
- Vad verkar det, utifrån vårt material, finnas för möjligheter till attitydförändringar hos deltagarna/medlemmarna och deras omgivning?
- Vilka påverkningsmöjligheter har organisationerna?

Genom att få svar på dessa frågor tror vi att man kan komma ett steg närmare ett sätt att utveckla och förbättra organisationerna, så att de kan få större genomslagskraft och påverkansmöjligheter.

Metod

2.2 Komparativmetod

Vi har valt att bygga vår studie på en komparativ metod, eller som Lennart Lundquist uttrycker det: komparation (Lundquist, 1993, s.101). Den komparativa metoden innebär helt enkelt att man komparerar, det vill säga jämför. I jämförelsen har vi indelat materialet i två grupper av fredsprojekt som i sig är olika: organisationer med enbart kvinnor och organisationer som riktar sig till att föra samman barn från båda sidor, de olika projekten som vi placerat i dessa två grupper har en tydlig gemensam nämnare. Under rubriken ”Material” kommer vi att gå in specifikt på de fall som kommer att analyseras.

Inledningsvis kommer metoden att vara av fallstudie typ, där presenteras de olika projekten, för att sedan en jämförelse skall kunna göras genom den teori som valts. Enligt Esaiasson med flera så kan detta kallas för jämförande fallstudier (Esaiasson m.fl., 2003, s.118).

Vi har valt fall efter teorin om mest olika design (Esaiasson m.fl., 2003, s.114-116), vi har beslutat oss för de fredsorganisationer som ligger så långt ifrån varandra som möjligt. Att nyttja denna typ av design skapar trovärdighet i resonemangen då det ”försvaga[r] tilltron till alternativen” (Esaiasson m.fl., 2003, s.115).

2.3 Operationalisering

För att kunna studera och bedriva forskning genom statsvetenskapliga begrepp måste dessa operationaliseras (Esaiasson m.fl., 2003, s.20). En forskningsrapport kräver en tydlig teoretisk definition för att sedan kunna göra en operationalisering (Esaiasson m.fl., 2003, s.57), en operationalisering på de mest centrala begreppen i vår studie följer nedan.

Ett av våra begrepp är *fredsorganisation* och dessa definieras som: en organisation som i sin verksamhet direkt eller indirekt bidrar till att skapa fred i Israel – Palestina, organisationerna är inte statliga utan de är så kallade NGO:s. Deras verksamhet bedrivs på frivillig basis, och de är inte vinstdrivande organisationer.

Det andra begreppet är *genomslagskraft*. Hur man väljer att operationalisera genomslagskraft har stor betydelse för vad resultatet blir. Här operationaliseras

genomslagskraft genom att se på attitydförändringar hos deltagarna i organisationernas verksamheter, då vi anser att det är dessa förändringar som måste ligga till grund för en lyckad fredsprocess. Operationaliseringen innefattar även genomslagskraft som möjligheter att påverka andra, så att tankesätt eller en idé får fäste hos dem man försöker påverka. I stort innebär det även fred, men det är inte det direkta intresset hos våra organisationer, och vi vet ju att detta är något som det inte har nåtts framgång inom.

Peter Wallensteen och Birger Heldt tar upp en intressant diskussion kring effekterna av fredsbevarande aktioner. De menar att det råder en förvirring kring vad som menas med framgång, om framgång skall läsas som utförande, det vill säga mandatfullbordning, eller som effekt, det vill säga krigsfrånvaro, konfliktkontroll eller till och med övergång till demokrati (Heldt, Wallensteen, 2008, s.101). Vi vill se en genomslagskraft, inte effekt, och detta genom attitydförändringar och påverkningsmöjligheter. Frågorna som uppstår är till exempel: hur har attityderna förändrats efter att man deltagit i de olika projekten? Har de förändrats alls? Har organisationsstrukturen någon påverkan på hur framgångsrik organisationen är? Dessa attitydförändringar och påverkansmöjligheter hoppas vi kunna analyseras genom intervjuer via e-post med före detta deltagare och organisatörer på olika nivåer av olika slag i projekten/organisationerna.

3 Material

Materialet till den här uppsatsen är hämtat från organisationernas hemsidor, via e-postkorrespondens med ansvariga i projekten samt ett par dokumentärer, ”En bro över Wadi” (Heymann, Heymann 2006), ”the Other Zionist” (Scott, 2004). En ytterligare informationskälla har varit videoklipp som organisationerna har bidragit med via sina hemsidor.

Grunden till valet av organisationer låg i ett par kriterier. Det viktiga var att det var organisationer som hade intressanta projekt och minst ett hundratal deltagare samt tydliga mål och strukturer. Ett betydelsefullt kriterium till valet var att organisationerna skulle ha arbetat minst ett par år och att det därmed skulle vara tänkbart att kunna finna så väl lyckade som misslyckade projekt.

Via e-post och brev har samtliga organisationer kontaktats med respons från tre av sex möjliga. Frågeformuläret som skickats till organisationerna handlar bland annat om organisationens omfattning, hur den styrs och vilka som är verksamma.

Det har varit viktigt att se om det är en ensidig organisation eller en mångkulturell, då ett misslyckande respektive lyckande skulle kunna bero på den orsaken. Det vill säga om organisationen endast består av israeler, palestinier, israelaraber eller utlänningar eller om det har varit en blandning av kulturer. En förfrågan om att få kontakta någon före detta eller nutida deltagare i projekten har skickats till de organisationer som gett gensvar, men dessvärre utan större framgång.

Organisationerna skiljer sig åt beroende på vilken målgrupp den inriktar sig på, tre av organisationerna fokuserar på barn och de övriga tre på kvinnor. Samtliga organisationer skiljer sig vad det gäller typ av verksamhet men strävar efter samma mål, fred i Israel – Palestina konflikten.

Eftersom endast tre av sex möjliga intervjuer via e-post har resulterat i en direkt kommunikation med organisationerna, har vi valt att utnyttja andra källor för att kunna analysera organisationernas möjligheter till attitydförändringar hos de organisationer som inte har besvarat vår e-post. Detta innebär inte att uppsatsen tappar validitet, då vi fortfarande till största del har använt oss av förstahands källor.

3.1 Avgränsningar

Det har varken funnits möjlighet att åka till Israel eller att prata med organisationerna via telefon på grund av kostnadsskäl samt den oroliga

situationen, till följd av detta är informationen baserad på organisationernas hemsidor, e-postkorrespondens och dokumentärer.

Det har varit svårt att få kontakt med ett par organisationer, trots påminnelser har de inte gett någon respons. Även om detta är en brist i arbetet anser vi att det funnits tillräckligt med information tillgängligt via organisationernas hemsidor och övriga informationskällor. Orsakerna till den låga responsen kan ha berott på flertalet högtider, så väl judiska och kristna som muslimska, under den senare delen av hösten samtidigt som det kanske inte ligger i högsta prioritet att alls delta i en kandidatuppsats.

Anledningen till valet av kvinnoorganisationer beror på att de belyser den kvinnliga sakfrågan och vi anser att jämställdhet är en av grundpelarna för en stabil fred.

Valet att studera barnorganisationer var baserat på det faktum att det inte är barnens eget val att delta i fredsprojekten, utan att det är föräldrarna som väljer att placera dem i de olika projekten. I och med att barnen inte har gjort detta aktiva val kan man lättare se eventuella attitydförändringar hos dem, till skillnad från en vuxen som ansluter sig till en organisation på eget initiativ och fredsvärderingar. Vi tror att en fredsfrämjande framtid börjar hos barnen, då det finns en stor chans att forma dem när de är unga.

3.2 Källkritik

Materialet, så som dokumentärer och Internet, kan anses alltför ensidig då det mesta av materialet är hämtat hos organisationerna själva. Det är svårt att veta till vilken grad det har varit vinklat till för- eller nackdel för organisationen i fråga. Man kan hävda att analysen skulle ha fått ett bredare underlag om uppsatsmaterialet hämtas via personintervjuer på plats i Israel, även om det inte finns någon garanti för att sanningshalten ökar i och med en personlig kontakt så skulle vi däremot förmodligen fått mer material att arbeta med. Detta är något vi starkt håller med om och inser, uppsatsen skulle ha kunnat bli starkare om materialet inhämtats via exempelvis ”Minor Field Studies” direkt på plats i Israel.

Skälet att dokumentärer och liknade källor har använts beror på att vi inte lyckats komma i kontakt med alla berörda organisationer. Emellertid är dokumentärerna framförallt organisationernas syn på projekten.

Wikipedia har använts endast ett fåtal gånger för faktauppgifter, det finns en diskussion angående hur pass trovärdig och pålitlig denna information är, men källan har endast utnyttjats i de fall där faktauppgifterna har varit svåra att finna någon annanstans.

Märkbart i analysen kan vara att organisationerna har fått olika stort utrymme, detta beror till största del på att informationen har visat sig vara knapphändig bland en del av organisationerna, samt att alla försök att få någon kontakt med tre av dem misslyckats.

4 Teori

4.1 Det civila samhället

Fokus i denna uppsats ligger på gräsrotsorganisationer och NGO:s, dessa typer av samhällsengagemang innefattas av något som kallas för det *civila samhället*. Man kan fråga sig varför det civila samhället är viktigt och Kew och Wanis-St. John frågar sig samma sak; varför man skall ta hänsyn till civilsamhället överhuvudtaget. Kew och Wanis-St. John pekar på att i krig så är det den civila befolkningen som får bära den tyngsta bördan, detta oavsett om konflikten är interstatlig eller intrastatlig, och att det civila samhället då kan utgöra en viktig portal för att föra fram allmänhetens intressen (Kew, Wanis-St. John, 2008, s.18) (även Aggestam, 2003, s.16).

Vad innebär det civila samhället? Kew och Wanis-St. John förklarar i deras artikel "Civil society and peace negotiations: confronting exclusion" vad man menar. Det är en blandad samling av olika ickestatliga, samhällsorienterade associationer, som innefattar allt från religiösa grupper till NGO:s och handelsunioner. Samlingar i det civila samhället kan arbeta med små lokala frågor så som etniska gruppers rättigheter, eller stora världsfrågor så som mänskliga rättigheter. I det civila samhället arbetar grupperna inte för att få politisk makt (Kew, Wanis-St. John, 2008, s.15). Var gränserna går kring det civila samhället är oklart, grupper kan övergå till att bli politiska partier och andra kan bli militanta (ibid.). Staten behöver det civila samhället för att skapa en grogrund för politiska beslut och för professionell rådgivning, och det civila samhället behöver en stabil demokratisk stat som skapar ordning bland alla de intressen som finns. Därför har länder med en stabil stat ett grönskande civilsamhälle och i demokratiseringsprocesser behövs det civila samhället (Kew, Wanis-St. John, 2008, s.15-16).

Man kan kategorisera effekten av det civila samhället i två kategorier: struktur och politik-kultur. Med struktur menar Kew och Wanis-St. John till exempel att de grupper som agerar i det civila samhället i sig organiserar olika intressen och skyddar dem gentemot regeringen, om så skulle behövas, och de hjälper statsstrukturer genom att ge samhället en input angående regeringsfunktioner och genom detta så ges politiska aktörer trovärdighet, support och legitimitet (Kew, Wanis-St. John, 2008, s.16). Med politik-kultur menar författarna att det civila samhället hjälper till att sprida medborgerliga värden och förevisar demokratiska beteenden till allmänheten och den politiska eliten, även kallat socialkapital. Deltagarna i civilsamhälleliga grupper lär sig grundläggande demokratiska

värden, i synnerhet om gruppen är demokratiskt strukturerad, och de värdena hjälper inte bara till att skapa demokratiska värden utan även fredsorienterade värden (ibid.).

Det civila samhället består inte enbart av nationella grupper utan även internationella sådana. Dessa grupper, som främst representeras av internationella NGO:s, kan bidra till att stärka de nationella grupperna och bidra med material och ekonomisk assistans, samt även öppna kanaler till internationell media och regeringar (Kew, Wanis-St. John, 2008, s.17).

Vidare skriver Kew och Wanis-St. John i mera generella termer om närvaron av civilsamhälleliga grupper i fredsprocesser. De menar att man börjar se dessa grupper tydligare nuförtiden, men samtidigt är det få tillfällen då dessa faktiskt bjuds in till förhandlingar eller dylikt, det finns till och med tillfällen då de helt exkluderas (Kew, Wanis-St. John, 2008, s.11-12). Det finns både för- och nackdelar med att samarbeta med grupper från det civila samhället i konfliktlösningssituationer. Den stora fördelen är att gräsrotsorganisationer medför en bred folklig representation, medan nackdelen är att det civila samhället kan bli militant och "ocivilt" (Kew, Wanis-St. John, 2008, s.13). I fredsförhandlingar mellan odemokratiska eliter ökar chanserna att nå en hållbar fred om det civila samhället medverkar på ett direkt sätt. I fall där det är demokratiska eliter som förhandlar så skall det civila samhällets ageranden ske genom att påverka eliterna, och inte själva göra förhandlingarna (Kew, Wanis-St. John, 2008, s.14). Detta framhäver författarna även i sin slutsats; ju mer demokratiska och bättre representerade parter, desto mindre behov av det civila samhället att delta i den faktiska förhandlingen (Kew, Wanis-St. John, 2008, s.30). Detta innebär att civilsamhälleliga grupper antingen kan vara aktiva vid bordet på en track II förhandling, eller agera opinionsbildare och lobbyister (Kew, Wanis-St. John, 2008, s.20-21).

Diplomati kan delas upp i track I-IV. Med dessa olika menar man; I: officiell regering till regerings diplomatiinteraktioner; II: inofficiell, ickestatlig, analytisk, policy orienterat och problemlösande insatser av skickliga, erfarna, utbildade och informerade privata medborgare som interagerar med andra medborgare; III: affärsman till affärsman, privat sektor, fri företagsamhet, multinationella interaktioner och bolagsinteraktioner; IV: medborgare till medborgare, utbytesprogram av alla möjliga sorter, så som: kulturella, akademiska, film, musik, konst, ungdoms utbyte och sport bland annat; V: media till media baserade insatser som är skapade för att utbilda och påvisa den breda massan filosofin, idéerna och kulturen i den etniska grupp de är i konflikt med (Grozev, Boyadjieva, 2005, s.64).

I en konflikt där förhandlingarna track I förhandlare sinsemellan fallit samman kan grupper från det civila samhället hålla dialogen uppe. Detta kan ske genom kommunikationskedjor, som går från civilsamhället till politiska eliter (Kew, Wanis-St. John, 2008, s.19).

Vissa hävdar att det civila samhället skall få tillgång till track I förhandlingar, men att man måste ta hänsyn till att många olika grupper vid bordet kan leda till; en orättvis fördelning av tid, det kan ge utrymme till grupper som inte vill se ett fredsavtal komma till stånd, en del grupper kanske drar sig ur eller blir nedtryckta

av grupper som är mera aggressiva och det kan bli svårt att nå resultat på grund av säkerhetsdilemmat och andra typer av sociala spel (Kew, Wanis-St. John, 2008, s.21-22). Å andra sidan menar Kew och Wanis-St. John att mångfald ger bredd och perspektiv på till exempel förhandlingar där resultatet beror på hur man organiserar dessa grupper. Vidare visar studier på att deltagande i beslutsfattande skapar större möjligheter till acceptans och stöd för det tagna beslutet. Man kan se på detta som en pyramid med gräsrotterna i botten, eliterna i gräsrotsorganisationerna i mitten och de faktiska politiska (eller militära) eliterna i toppen. Artikelförfattarna anser det viktigt att gräsrotterna har kontakt med de i toppen av pyramiden (Kew, Wanis-St. John, 2008, s.23). Ett annat argument för det civila samhällets medverkan som författarna för fram är att fred kan nås utan eliternas inflytande, genom att gräsrotsorganisationer lyckas skapa eldupphör eller andra typer av fredsaktioner; ett "ground-up" sätt (Kew, Wanis-St. John, 2008, s.24).

Den empiriska undersökning som Kew och Wanis-St. John genomför i deras artikel "Civil society and peace negotiations: confronting exclusion" resulterar i att författarna kan dra några slutsatser så som att av alla de konflikter de haft med i sin undersökning så har alla med högt civilsamhälleligt engagemang i fredsöverenskommelserna också övergått till hållbar fred, de med lågt inflytande från det civila samhället har de flesta övergått till väpnad konflikt igen (Kew, Wanis-St. John, 2008, s.27). I de fall där det civila samhället har varit exkluderat men fred ändå nåtts så har stora fredsbevarande styrkor funnits på plats, så som i Bosnien (ibid.). De drar slutsatsen att för att nå fredliga lösningar så är hög eller medelhög civilsamhällelig direktpåverkan en viktig del, författarna inser att det inte betyder allt men att det är väldigt viktigt. "Frånvaron av civilsamhälleliga grupper från fredsprocessen underminerar märkbart chanserna att en förhandling skall leda till hållbar fred" (Kew, Wanis-St. John, 2008, s.30, egen översättning).

4.1.1 Internationella organisationer gentemot lokala sådana

I diskussionerna kring möjligheterna för fred att lyckats, framhålls att internationella organisationer framförallt FN, har större potential därför att de har tillgång till globala resurser som till exempel kapital, trupper och kompetens (Heldt, Wallensteen, 2008, s.93). En av orsakerna mot regionala organisationer är att de står för nära utvecklingen i den egna regionen och att de kan utnyttjas av lokala makthavare (ibid.). Argumenten för de lokala organisationerna är att de har större lokalkännedom och att de därför har lättare att hantera de lokala konflikter som uppstår. Dessutom har de utrustning som är anpassad för området och lättare att anställa folk än till exempel FN (ibid.).

FN har tagit tydlig ställning i rapporten "An agenda for peace", där de regionala aktörerna uppmanas att arbeta tillsammans med FN för fred. FN ser stora fördelar i denna typ av samarbeten och rapporten beskriver flera konflikter som lösts genom Kooperation (FN, 1992). Å andra sidan hävdar Peter Wallensteen och Birger Heldt i sitt kapitel "International peacekeeping: the UN versus regional organizations" i *Peace and conflict 2008* att man skall se på val av

ageranden från fall till fall. Dessutom så menar de att regioner som har ett stort behov av fredsaktioner har en låg benägenhet att skapa sådana, till exempel Afrika, och att regioner med lågt behov av fredsaktioner i sin tur har en hög möjlighet att skapa och avvara resurser till fred, så som Europa (Heldt, Wallensteen, 2008, s.94-95). Detta resulterar i att de regioner som har få konflikter borde erbjuda sina tjänster till FN för att hjälpa de regioner som har många konflikter och dåliga förutsättningar till fredsarbete (ibid.).

Heldt och Wallensteen visar med hjälp av några diagram hur trender av FN och icke-FN fredsoperationer gått genom åren. Deras resultat är tydliga; mellan 1990-talets början och 2005 har antalet fredsaktioner i intrastatligakonflikter, som Israel - Palestina konflikten, utförda av aktörer som ej är FN varit betydligt högre än FN:s aktioner, men författarna menar att detta beror på den hållning, om stöd till lokala organisationer, som FN tagit genom till exempel rapporten från 1992 (Heldt, Wallensteen, 2008, s.96-99).

Heldt och Wallensteen avslutar med att säga att både FN sanktionerade och regionala aktioner har haft och har ungefär lika stor betydelse för världens fredsbevarandeinsatser, både när det kommer till inter- och intrakonflikter. Det har varit en fördelning mellan bördan och en uppdelning av arbetet som skiljt de regional och de FN sanktionerade aktionerna åt. Vidare så argumenterar författarna för att oavsett organisation så har de haft framgång. Författarna menar även att de regionala aktörerna i större utsträckning agerar innan en konflikt faktiskt uppstår då de kan reagera snabbare än FN, medan FN agerat i situationer då en konflikt redan brutit ut, där resursbehovet är större (Heldt, Wallensteen, 2008, s.105).

4.1.2 NGO:s

När man talar om NGO:s menar man generellt ”alla organisationer som inte är statliga, såsom olika enskilda organisationer, aktionsgrupper, opinionsgrupper, frivilligorganisationer eller fackliga organisationer(...)” och FN sanktionerade rådgivare och officiella remissorgan som består av ”icke-statliga nationella eller internationella, icke-kommersiella organisationer(...)”, dessa organisationer har ”rätt att sända delegater till internationella FN-konferenser” (NE.se).

NGO:s är inte värdeneutrala men de tenderar att framställa etiska omdömen som opartiska och universella. Många NGO:s vill hjälpa till att stärka det globala civilsamhället och arbeta med förebyggande verksamhet, men trots detta så är de beroende av och samankopplade med den egna staten på olika sätt (Aggestam, 2003, s.16). NGO:s har dock, tillskillnad mot staten, möjligheten till snabb respons, flexibilitet, expertkunskap och de har engagemang i den lokala miljön så att de kan erbjuda nödvändig service. Dessutom har de möjligheten att informera och mobilisera opinionen (Richmond, 2003, s.5).

Eftersom krig till största del drabbar civilbefolkningen ökar relevansen för NGO:s, i synnerhet organisationer som jobbar för och med mänskliga rättigheter samt tillsammans med intressegrupper (Aggestam, 2003, s.16). Samtidigt menar

Karin Aggestam att det kan uppstå problem då statliga enheter och NGO:s kan ha olika prioriteringar angående fred (Aggestam, 2003, s.21).

Trots den debatt som pågår kring NGO:s roll och utveckling, så slår Oliver P. Richmond fast att det internationella systemet kommer att fortsätta kräva större roller för NGO:s (Richmond, 2003, s.6).

För att NGO:s skall kunna bedriva bättre fredsbyggande behöver de, enligt Chadwick F. Alger: kunna mobilisera och skapa globala nätverk, och för att kunna göra detta behöver de kunna höja allmänhetens deltagande, de måste vara medvetna om och deltagande i de aktiviteter som IGO:s gör och de måste fördjupa deras skapande av diversifierade fält aktiviteter (Alger, 2005, s.5).

För att NGO:s skall vara effektiva i fredsskapande så är det viktigt att de är engagerade på flera fronter så som; i deras egna nätverk, inom staten, i IGO:s och i interstatliga relationer som hjälper dem att forma deras förhandlingar i IGO:s (Alger, 2005, s.14). Dock kan sägas att för att delta i dessa olika forum så kan det krävas stora resurser och personal, något som små NGO:s ej har (ibid.).

4.1.3 Kritik av NGO:s

På 1980- och 1990-talet ökade både mängden medel till förmån för NGO:s och antalet organisationer. Under samma tid talades det varmt för NGO:s som altruistiska och osjälviska, och dessutom viktiga som funktion för den mänskliga utvecklingen (Reimann, 2005, s.38). Sedan NGO:s ställning har ökat så har även det jobb de gör satts under lupp, och rollen som främjare av den goda saken har ifrågasatts (Reimann, 2005, s.37).

Genom åren har fem huvudargument emot NGO:s blivit tydliga: egentlig effektivitet och prestationer, autonomitet, ansvarsskyldighet och transparens, kommersialisering och ideologisk och/eller politisk tolkning av deras ökade inflytande (ibid.). Nedan kommer vi att gå närmare in på de olika kritiska argumenten.

Kritiken gentemot NGO:s effektivitet och verkan har varit stark. Man har frågat sig om organisationerna egentligen gör mera skada än nytta. Denna kritik har främst varit riktad mot tjänste-NGO:s, så som organisationer som arbetar med internationell utveckling och bistånd. Reimann menar att flera studier som gjorts angående NGO:s kostnadseffektivitet och möjligheter att nå de fattiga delarna av befolkningen har visat att NGO:s inte alls når de resultat som man sades kunna nå (Reimann, 2005, s.39). Vidare så har flera enskilda projekt klassats som framgångsrika, men den generella bilden av NGO:s är att de inte lyckats bibehålla deltagandet och uthålligheten (ibid.). NGO:s som arbetar med/i konflikter har kanske skadat NGO:s rykte värst, genom att agera i konflikt situationer och göra läget värre. Denna typ av kritik började komma från NGO:s själva, framför allt organisationen: *African Rights*, 1994, angående NGO deltagande i Rwanda (Reimann, 2005, s.40). Den främsta faran angående denna typ av NGO verksamhet är att hjälpmedel hamnar i fel fickor. Till exempel kan en stat ge stöd till en NGO i ett krigsdrabbat område, och för att denna organisation skall kunna verka där är de tvungna att betala för sin säkerhet och betala till krigsherrar för att

kunna fortsätta sin verksamhet i området. Således har stödet gått till den krigande parten trots att man trott att man handlat rätt (ibid.). Annan kritik angående hjälp-NGO:s är till exempel stöd i form av mat, då dessa kan göra att länder/områden som tidigare var självförsörjande nu blir beroende av import (ibid.).

Angående transparens och ansvarsskyldighet så har man kritiserat NGO:s för att det inte finns någon ansvarsskyldighet, framför allt när det gäller finansiering. Det har skapats en mängd låtsasorganisationer bara för att få de stöd man kan få som NGO. Detta har gett upphov till en mängd olika, roliga, namn; MANGO (maffia NGO), MONGO ("my own" NGO) och GONGO ("government-owned" NGO) (Reimann, 2005, s.42). Mera konkreta anmärkningar är att, i synnerhet, stora västerländska organisationer har för höga kostnader på administration och dylikt, och de lägger för lite pengar på sitt arbete (ibid.).

Vidare kritiserar NGO:s för hur pass autonoma och friställda de är från sina donatorer. Sedan NGO ökningen på 80-talet har flertalet stater och multilaterala institutioner kanaliserat sitt stöd genom NGO:s, och ett större antal NGO:s är beroende av detta statliga stöd för att kunna överleva. Detta har i sin tur bidragit till ifrågasättandet av att kalla NGO:s för "non-governmental". Man kan även undra om organisationer som är så beroende av donationer har styrkan och viljan att kritisera sina donatorer (Reimann, 2005, s.43). Dessutom har aktiviteterna NGO:s utför blivit mera donatordrivna och därmed har fokus skiftat från botten-topp efterfrågan till topp-botten utbud av resurser (ibid.). Om sydländska NGO:s tar emot mycket bidrag från västerländska regeringar, stödorganisationer eller dylikt så kan de anklagas för att sprida västerländsk imperialism, de tappar trovärdighet på hemmaplan (Reimann, 2005, s.44).

När marknaden för NGO:s hårdnar, där man tävlar om att få medel och medlemmar, så hävdar kritikerna att NGO:s inte längre blir icke-vinstdrivande dessutom tappar de volontärkänslan och blir mera som företag (Reimann, 2005, s.44-45). Utöver detta så ifrågasätts dessa organisationers marknadsföring, där man exploaterar till exempel svältande barn i bildkampanjer (ibid.). Västerländska INGO:s agerar "gatekeepers" och kan välja vilka NGO:s och frågor som skall få medel och nå det västerländska samhället. Här blir en karismatisk engelsktalande ledare, tydligt och enkelt formulerad fråga som faller väst i smaken och att man står för icke-våld viktigt för att få medel till sin organisation (Reimann, 2005, s.46). När man i väst väl fått upp ögonen för en lokal NGO så brukar de få hjälp att hantera media och söka donationer. Detta anser kritikerna inte vara något gott (ibid.).

Vidare så kritiserar NGO:s från både den politiska vänstern och högern. På vänsterkanten menar man att NGO:s arbetar för högern och sprider neokolonialism, neoliberalism och kapitalism medan högern anklagar NGO:s för att vara emot kapitalism och demokrati samt att de är vänsterns verktyg (Reimann, 2005, s.47).

Att NGO:s blir kritiserade är inget konstigt i och med att deras har växt har naturligtvis kraven på insyn ökat. Samtidigt som NGO:s, liksom andra organisationer som förfogar över resurser och kapacitet, är tvungna att ta tag i problem och frågor som dyker upp, och detta kan kritik trycka på att skall ske (Reimann, 2005, s.49).

4.1.4 Kvinnor i gräsrotsorganisationer i Israel – Palestina

Författarna Zahira Kamal och Galia Golan menar att Israeliska och Palestinska kvinnor har större benägenhet att engagera sig i NGO:s än i parlamentarisk verksamhet. Dessutom menar de att majoriteten av de engagerade i olika typer av gräsrotsorganisationer är kvinnor, dock så är det män som sedan agerar i track II aktiviteter (Kamal, Golan, 2005-2006).

Artikelförfattarna menar att kvinnor generellt sätt föredrar kvinnogrupper framför mixade sådana. Detta menar de beror på att kvinnor varken blir hörda eller sedda i grupper där män också agerar (Kamal, Golan, 2005-2006).

Trots allt finns det en del kvinnor som agerar i track II möten, Kamal och Golan anser att kvinnor har större möjlighet att bryta ner de barriärer som finns när man startar en fredsdiallog, detta på grund av kvinnors emotionella och sociala framtoning, jämfört med mäns mera aggressiva. En negativ aspekt som författarna tar upp är att kvinnor istället tenderar att undvika konfrontationer och svåra frågor (ibid.).

Vidare anser författarna att kvinnorna i dessa organisationer är medvetna om att de inte har beslutsfattande ställningar, och att de har en dålig inflytandeposition. Men, säger Golan och Kamal, detta är inte heller det viktiga med gräsrotsorganisationer. De menar att det viktiga är att bryta ner de psykologiska barriärer som står mellan de två grupperna i konflikten, att skapa en humanare bild av motparten. Således drar artikelförfattarna slutsatsen att kvinnors sätt att bemöta denna typ av konfliktlösning kan vara ett mera effektivt sätt än mixade organisationers (ibid.).

Sammanfattningsvis skriver Kamal och Golan att det kvinnliga tillvägagångssättet; omtanke om mänsklig säkerhet ur ett brett perspektiv, viljan att förstå hur den andra sidan upplever situationer och förståelsen för gräsrotsorganisationer gentemot eliter, tillsammans med den manliga förmågan att ta tag i svåra frågor hade varit det perfekta agerandet i konfliktlösningssituationer (ibid.).

4.2 Intergrupp kommunikation för att reducera fördomar

Thomas F. Pettigrew skriver i artikeln "Inter-group contact theory" om Allaports hypoteser om de kritiska situationsbaserade förutsättningar som krävs för att fördomarna i intergruppkontakt skall reduceras. Han menar att dessa har visat sig effektiva på bland annat integration i skolor (Pettigrew, 1998, s.66). För att nå de positiva effekterna av intergruppkommunikation så krävs det att: grupperna har jämlik status i situationen, gemensamma mål, intergruppkooperation och stöd från auktoriteter, lagar eller seder (ibid.).

Den jämlika statusen kan uppnås om deltagarna förväntar sig lika status och ger detsamma. Vissa hävdar att även status utanför grupperna spelar roll men till

exempel Patchen menar, genom sin forskning om skolor med barn från olika bakgrunder, att det inte har spelat någon större roll, utan att det viktiga har varit jämlikhet i situationen (ibid.).

Gemensamma mål är viktigt för att nå en positiv effekt. Detta kan tydligast exemplifieras genom att se på idrottslag där deltagarna är av olika härkomst som stävar efter att vinna en cup eller liknande. De måste arbeta tillsammans för att nå det gemensamma målet (ibid.). Att nå de gemensamma målen måste vara något som sker ömsesidigt och får inte skapa intergrupptävlingar (Pettigrew, 1998, s.67).

Intergruppkontakter har större benägenhet att bli positiva om det finns auktoriteter som stöder kontakterna och om det finns sociala sanktioner (ibid.).

Utöver detta menar artikelförfattarna att deltagarna måste ges möjlighet att skapa vänskap (Pettigrew, 1998, s.76). Pettigrew skriver även att förändringar i handlingsmönster ofta förekommer förändringar i attityder (Pettigrew, 1998, s.71).

4.3 Teoretiker om israeliska och palestinska NGO:s

De fredsförhandlingsframgångar som nåddes i Oslo 1993 angående Israel-Palestina grundades på exkludering, hävdar Kew och Wanis-St.John i artikeln "Civil Society and Peace Negotiations: Confronting Exclusion". Med detta menar de att alla typer av civilsamhälleliga grupper hölls utanför förhandlingarna och att detta är ett problem som det civila samhället stöter på mer och mer (Kew, Wanis-St. John, 2008, s.12-13). I och med exkluderandet tror artikelförfattarna att detta bidrog till att fredsprocessen helt upplöses i början av 2001. Kew och Wanis-St. John anser vidare att det säkert finns flera orsaker till detta men att den viktigaste är att när man exkluderat det civila samhället från fredsprocessen så tappade man möjligheten att skapa en stark folklig bas för fred på båda sidor, vilket i sin tur har skapat implementeringsproblem (ibid). Detta ledde till att de framgångar man gjort mellan 1993 och 1996 fallerade och man såg en återgång till en våldsam konflikt. På grund av misslyckanden att inkorporera det civila samhället i fredsprocessen, på både palestinsk och israelisk front, så kunde politiska partier som är emot fred få fotfäste och detta medförde bland annat flera förseningar av Israels trupputdragande från palestinskt befolkningscentrum. Slutligen ledde detta till att hela fredsprocessen föll samman (Kew, Wanis-St. John, 2008, s.29).

Kew och Wanis-St. John menar att, som vi även nämnde ovan, hela den fredsprocess som pågår i Israel-Palestina färgas av exkludering och de menar även att man hade kunnat nå hållbara fredsöverenskommelser om man bara inkluderat de civilsamhälleliga grupper som är aktiva i frågan. Det resulterade slutligen i att år 2003 så slöt gamla officiella förhandlare och representanter från civilsamhälleliga grupper från båda sidor en egen fredsöverenskommelse, den så kallade "Geneva Accord of 2003", denna fick de publicerad med hjälp av internationella civilsamhälleliga grupper (Kew, Wanis-St. John, 2008, s.19-20).

5 Fredsorganisationerna

Nedan följer en presentation av de sex olika organisationerna, inledningsvis presenteras kvinnoorganisationerna och därpå följer barnorganisationerna.

5.1 Machsom Watch

2001 närmade sig fem israeliska kvinnor vägspärren mellan Betlehem och Jerusalem. De hade reagerat på mediernas rapportering från vägspärrarna under de första månaderna av den andra intifadan. Därför bestämde de sig för att starta organisationen Machsom Watch, machsom är det hebreiska ordet för checkpoint och i sin tur vägspärr på svenska.

Deras projekt innefattar att bevaka vägspärrarna runt om Västbanken på ett aktivt sätt, i nuläget bevakar de ungefär femtio vägspärrar av totalt cirka 120 (wikipedia.org) med de flygande vägspärrarna exkluderade. Genom Machsom Watch bevakning av militären vid gränsövergångarna anser de att soldaterna påverkas till en lugnare attityd och bidrar till att skydda palestiniernas mänskliga och civila rättigheter, vilket bidrar till att palestinierna får frihet i sitt eget samhälle. Varje observation avslutas med att MW skriver en rapport och fungerar som vittnen om soldaterna gör eventuella överträdelser.

Organisationen använder sig bara av kvinnor som bevakare, eftersom MW anser att män har svårt att hålla sig neutrala i relation till militär och de olika situationerna som uppstår. Dessutom anser MW att kvinnor misskrediteras i organisationer där både kvinnor och män är delaktiga, detta är skälet till att MW bara vill ha kvinnor i sin organisation. En viktig sak att poängtera är att alla kvinnor MW är judiska.

Under april 2001 var 30 kvinnor aktiva i organisationen och gjorde vid den här tidpunkten endast två till tre observationer per vecka på grund av att resurserna var otillräckliga. Sedan 2002 har det varit öppet för vilken kvinna som helst att gå med i organisationen med enda kravet att de motsätter sig ockupationen. I början av MW:s engagemang var det en radikal rörelse som initialt utmanade militären men har med åren tonat ner sin profil. I och med att MW släppte sin radikala feministiska syn ökade antalet aktiva medlemmar och antalet donationer explosivt under 2003. I dagsläget har organisationen omkring 400 aktiva medlemmar. (Machsomwatch.org)

5.2 Isha L'Isha

Isha L'Isha (kvinna till kvinna) som grundades 1983 med bas i Haifa, är den äldsta feministiska gräsrotsrörelsen i Israel. Organisationen arbetar främst i Israels norra delar men har trots detta ett nationellt inflytande. ILI är numera den starkaste organisationen som arbetar för kvinnors rättigheter i Israel. Några av deras viktigaste projekt är fred och säkerhet samt emot trafficking av kvinnor för sexindustrin. Genom konferenser, offentliga kampanjer, demonstrationer och organisationskoalitioner strävar organisationen efter att nå genomslagskraft.

ILI är en mångkulturell organisation och aktionerna som de genomför speglas av deras strävan för fredlig mångkulturell samlevnad mellan arabiska och judiska kvinnor. Deras mål, förutom fred, är att höja alla kvinnors status i Israel genom att möjliggöra och uppmuntra dem till att bli ledare i sina samhällen. För att de ska nå högre status i samhället gör de kampanjer för mänskliga och jämställda rättigheter för kvinnor samt motsätter sig all form av våld mot kvinnor. De uppmuntrar och utvecklar nya projekt som är till förmån för kvinnors behov och samarbete mellan kvinnoorganisationer. ILI har bland annat samarbete med den svenska organisationen "*Kvinna till Kvinna*".

Efter ILI:s 25 åriga erfarenheter har organisationen vunnit nationellt förtroende för sin professionalism och hängivenhet för feministiska frågor. Tack vare ILI:s framgångar och expertis inbjuds de numera till parlamentet för att bidra med sina kunskaper och resultat från projekt.

(Isha.org.il)

5.3 Bat Shalom

Bat Shalom (Daughter of Peace) grundades 1993 i de nordliga delarna på den israeliska sidan av palestinska och israeliska kvinnor från kibbutzer, byar och moshaver i området. Grunden till bildandet av organisationen var att kvinnorna ansåg att båda sidor var tvungna att arbeta tillsammans för att åstadkomma jämställda rättigheterna för både judiska och arabiska medborgare i Israel. De arbetar även för mänskliga rättigheter och för att judiska och arabiska kvinnor på lika villkor ska kunna få sin röst hörd i det israeliska samhället. 1994 gick den israeliska BS ihop med kvinnoorganisationen Jerusalem Center for Peace som arbetar på den palestinska sidan. Dessa två organisationer delar samma politiska värderingar och detta utgör i sin tur grunden för deras samarbete. Tillsammans är de en mångkulturell organisation men var för sig är BS en ensidig organisation. Kvinnorna vill belysa konfliktens konsekvenser och uppmanar till en aktiv kamp för fred, jämlikhet och försoning. Organisationen arbetar för att politikerna ska våga föra upp ämnet på agendan, de vill ha en politisk dialog och ömsesidig respekt.

BS mål är att få ett omedelbart slut på ockupationen och att Israel ska bli en delad stat, Palestina och Israel, där Jerusalem ska fungera som huvudstad för de båda staterna.

(Batshalom.org)

5.4 Hand in hand

Hand in Hands projekt går ut på att nå fredlig samlevnad genom mångkulturella och bilingvistiska skolor. Sedan HiH grundades 1997, av Lee Gordon från USA och Amin Khalaf från den arabiska byn Muqibla i norra Israel, har organisationen byggt fyra skolor.

Skolorna omfattar tillsammans fler än 800 elever från 20 olika samhällen och innefattar en blandning av muslimer, kristna, druser och judar. Sammansättningen i klasserna är till hälften araber och hälften judar och lektionerna undervisas alltid av två lärare på Israels båda officiella språk, arabiska och hebreiska. Observera att de araber som nämns är araber som bor inne i Israel, och inte i de ockuperade områdena på Västbanken.

Målet med skolorna är att lära eleverna att uppskatta sin egen kultur och språk men samtidigt som de ska få förståelse för andra omkring dem. Hand in Hand menar att skolan är det kritiska för Israels framtid och att det är i skolan som värderingar grundas och att projektet påverkar i sin tur alla runt omkring dem; föräldrar, lärare, grannar, vänner et cetera.

Majoriteten av familjerna i Israel placerar sina barn i segregerade skolor. HiH:s förhoppning med projekten är att bidra till att det ska finnas en möjlighet i varje skola i Israel att välja om man vill gå i en segregerad eller mångkulturell klass i framtiden. En önskan som HiH har med sitt projekt är att barnen ska växa upp med en syn på framtiden fylld av hopp och tro när de tänker på ”de andra”. HiH vill visa att arabiska och judiska barn kan förändra den negativa stereotypa uppfattningen om varandra och på kort tid lära sig att relatera till och förstå varandra, samt bidra till att en ömsesidig respekt kan växa fram.

(Handinhand12.org)

5.5 Players for Peace

I mitten av 2005 startade organisationen Peace Players International, som arbetar i flera konflikttrabbade områden i världen, ett projekt i Israel. Deras projekt pågår året runt i Israel och på Västbanken. Målet är att skapa en positiv dialog, mångkulturalism och tolerans mellan judiska och arabiska ungdomar med hjälp av idrottsaktiviteter.

Sedan starten 2005 har fler än 70 vuxna engagerat sig i detta projekt som hittills har omfattat 16 basketklubbar och fler än 2000 barn och ungdomar.

Filosofin är lika enkel som djup, barn som spelar tillsammans lär sig hur de ska leva tillsammans. Varje vecka deltar tränare och spelare i workshops inom fredsutbildning. De får bland annat lära sig hur man kan göra positiv skillnad i sitt eget samhälle.

De har utvecklat programmet "BasketPal" i Tulkarm och Jericho på Västbanken. Basket Pal försöker bygga upp infrastrukturen i de lägre privilegierade områdena på västbanken. Under somrarna anordnar de basketläger där barnen spelar i mixade lag och deltar i en variation av teambuilding och fredsutbildning. Arrangörernas uppfattning är att deltagarnas gemensamma mål; att vinna matcher och cupper, leder till tolerans och en positiv dialog mellan kulturerna. Projektet har två stora sponsorer; Adi Dassler Fund och FBR Friedman, Billing och Ramsey.

(peaceplayersintl.org)

5.6 Peace Child Israel

Under 1988 grundade David Gordon och Yael Drouyanoff organisationen Peace Child Israel för att bidra till samlevnad mellan araber och judar med hjälp av konst och teater. Sedan 1998 är organisationens managing director Melisse Lewine-Boskovich. Organisationen använder sig av teater och konst för att lära ut demokratins värden, tolerans, fred, jämställdhet och ömsesidig respekt samtidigt som man vill se till att bevara varje sidas unika identitet.

Pjäserna, som deltagarna skapar själva, uppträds på både hebreiska och arabiska vid samma tillfälle. För att nå ut till så många människor som möjligt är alla välkomna till uppträdandena.

PCI tror att det går att förändra verkligheten genom konstens och teaterns fredliga tillvägagångssätt. Utöver pjäser arbetar PCI med rollspel, rörelser, collage och improvisation. Genom olika typer av workshops där man riktar in sig på frågor om bland annat stereotyper, identitet, jämlikhet i demokrati och jämbördig respekt vill man att deltagarna ska tillskansa sig ett kritiskt tänkande. Sedan 2001 finns det även program för lärare och föräldrar.

(mideastweb.org)

6 Analys

För att besvara vår frågeställning; vad fredsorganisationerna i Israel – Palestina får för genomslagskraft så har vi valt att titta på attitydförändringar hos deltagarna samt påverkansmöjligheter av organisationerna. Vi kommer i denna analys att först se till de olika organisationsgrupperna enskilt, där vi jämför dem inom gruppen, för att sedan jämföra barnorganisationerna och kvinnoorganisationerna gentemot varandra. All information om organisationerna och deras verksamhet är hämtade från deras respektive hemsidor samt via e-postkorrespondensen, om ej annat anges.

Först går vi in lite djupare på kvinnoorganisationerna, sedan på barnorganisationerna för att avslutningsvis jämföra dem med varandra i förhållande till genomslagskraft.

6.1 Kvinnoorganisationerna

Dessa organisationer är i sig ganska olika, då de fokuserar på olika typer av arbete; att hjälpa palestinier genom vägspärrar, att arbeta emot trafficking och för att höja kvinnors ställning. Det gemensamma för samtliga tre organisationer är att de har valt att endast ha kvinnliga deltagare, att de arbetar för kvinnors rättigheter och direkt eller indirekt för fred.

Att endast kvinnor ingår i organisationerna beskriver både organisationerna själva och teoretiker som att det kan vara en fördel gentemot könsblandade organisationer, där kvinnor emellanåt misskrediteras (Golan, Kamal, 2005-2006). Organisationerna menar att det kvinnliga förhållningssättet och framtoningen är mindre konfliktbenägen än männens, mera empatisk och därför har de bättre förutsättningar att upprätthålla fredliga relationer vid möten med den andra parten. Kvinnors sätt att bemöta denna typ av konfliktlösning är därmed mera effektiv än mixade organisationers. Fortsättningsvis drar Golan och Kamal slutsatsen att denna kombination av medmänsklighet tillsammans med den manliga förmågan att ta i tu med svåra frågor hade varit det perfekta agerandet i konfliktlösningssituationer (ibid.).

Utifrån en av MW filmer förstår vi att det krävs kunniga och starka kvinnor i organisationen för att de skall kunna göra sitt arbete. I filmen kan vi se att kvinnan från MW varken klarar av att fullfölja eller hålla fast vid sin argumentation i den diskussion som uppstår med soldaterna. Soldaterna förstår inte hur kvinnan kan anse att det är rätt att det land som tillföll palestinerna före sexdagarskriget 1967 är palestinernas och inte judarnas, medan kvinnan anser att det är 1967 års gränsdragning som bör gälla. Sedan undrar de vad kvinnan skulle göra om

palestinierna kommer och säger att de vill ha Tel Aviv eller Jerusalem. Kvinnan från MW blir mållös och hon kan inte ge något bra svar på detta (CTRCH, 2007). Denna sekvens är talande för något vi tror att kan komma att bli det problem som gör att organisationerna inte klarar av att bidra till att lösa konflikten/skapa fred i det stora hela, i och med att de inte vågar ta upp de riktigt svåra frågorna, då dessa frågor kan medföra en risk att kanske splittra organisationen. Författarna Kamal och Golan skriver att kvinnor generellt sett tenderar att undvika konfrontationer och svåra frågor (Golan, Kamal, 2005-2006).

BS har ett samarbete med den palestinska organisationen Jerusalem Center for Women, detta benämns som The Jerusalem Link. BS är som nämnts en israelisk organisation medan Jerusalem Center for Women är palestinsk. Dessa två har ett lyckat samarbete genom att de har nått konsensus i de allra svåraste frågorna. The Jerusalem Link har satt upp tydliga mål, däribland: att ockupationen skall upphöra, hur Jerusalem skall delas samt hur man skall behandla alla flyktingar. I och med att konsensus åtminstone har nåtts i några av de svåraste frågorna, medför det att samarbetets möjligheter att få genomslagskraft och påverkningsmöjligheter ökar.

Det finns en risk för att kvinnoorganisationerna bli militanta, något som Kew och Wanis-St. John beskriver som ett eventuellt problem med civilsamhällets engagemang i fredsprocessen. MW är den organisation som framförallt har fått kritik för att vara för militanta. Soldater, bosättare med flera menar att MW stör det arbete som soldaterna försöker utföra vid vägspärrarna (Scott, 2004). Förutom situationen vid vägspärrarna har MW även fått kritik för att vara alltför radikala bland annat genom deras delaktighet i koalitionen "Coalition of Women for Peace", tillsammans med bland andra BS. Genom denna koalition samlas kvinnorna varje fredag och demonstrerar mot ockupationen, helt klädda i svart. Denna typ av agerande är något som Kew och Wanis-St. John påpekar skulle kunna bli en fara med gräsrotsrörelser, att de kan bli ocivila och militanta. Samtidigt som att NGO:s kan fungera som en viktig opinionsbildare, vilket i detta fall framförallt riktar sig mot ockupationen (Kew, Wanis-St. John, 2008, s.13).

I och med att MW stör soldaterna tappar de fokus på arbetet de ska uträtta, risken blir då större menar kritikerna att palestinska självmordsbombare och människor utan vare sig identifikationskort eller tillstånd för att vistas i Israel lyckas ta sig igenom vägspärrarna. Till följd av detta anklagas MW av bosättare för att vara delaktiga i överlagt mord då de påstås ha bidragit till att personer lyckats föra bomber genom vägspärrar (Scott, 2004). Reimann menar att NGO:s via sin framgång har lett till att de har börjat bli ifrågasatta som främjare för den goda saken, det är MW ett bra exempel på eftersom att trots att de försöker göra en bra sak så kan konsekvenserna bli förödande om MW bidrar till att självmordsbombare tar sig igenom vägspärrarna (Reimann, 2005, s.37).

Förutom att MW verkar störande vid vägspärrarna uppmärksammar soldaterna ett annat problem med deras närvaro, enligt soldaterna har det bildats en uppfattning både hos palestinier och hos MW kvinnorna att MW bestämmer hur det ska gå till vid vägspärrarna och att de skulle ha mandat för att släppa igenom palestinierna (Scott, 2004). MW anser att en soldat som egentligen vill vara och är en mjukare soldat och medmänniska inte kan släppa förbi palestinier när de andra

soldaterna ser på men att det blir lättare för denne att göra när MW är närvarande och kan fungera som stöd.

Kritiken mot MW riktas inte bara mot deras arbete utan även mot deras könstillhörighet. I två videoklipp som MW har dokumenterat vid bevakningar av vägspärrar kallar andra judar dem för nedvärderande skälls- och könsord (SAIC, 2008) (IASS, 2007). MW är till stor del en sluten feministisk organisation som möjligtvis skulle göra sig själva en tjänst genom att även rikta sig mot män. På grund av att MW anser att män är konfliktbenägna och därför exkluderat dem, skulle det kunna medföra att MW har svårt att nå genomslagskraft hos männen samt på den politiska arenan. Organisationens bevakning känns inte som någon långsiktig lösning på situationen vid vägspärrarna. Det finns ingen möjlighet för MW att bevaka alla vägspärrar dygnet runt som skulle vara deras chans att försvara palestiniernas rättigheter på. Förmodligen skulle det behövas en politisk förändring av hur soldaterna ska bete sig vid vägspärrarna och för att nå en politisk förändring behöver MW ta sig in på den politiska arenan. Kvinnors förankring i det politiska livet är underrepresenterat då endast 17 av totalt 120 Knessetledamöter är kvinnor och endast tre av 29 ministrar (Utrikesdepartementet, 2008). Därför hade MW kunnat gynnas av att inkludera män.

Det positiva med MW:s övervakning, förutom att de hjälper palestinier till en drägligare vardag vid vägspärrarna, är framförallt att deras rapportering finns tillgänglig på Internet för israeler som inte vågar sig till de palestinska områdena och vägspärrarna på grund av rädsla, men som tack vare rapporteringen ändå kan få en inblick i sitt lands och arméns bemötande av den andra delen av befolkningen.

Enligt Kew och Wanis-St. John är det viktigt att se på det civila samhället eftersom det är dessa människor som får bära den tyngsta bördan i konflikter. Vi kan därför se varför MW arbete är så viktigt, då vägspärrarna utgör en stor del av vardagen för palestinierna som är en följd av konflikten. Vägspärrar används av Israel som ett säkerhetsskydd för de israeliska medborgarna mot palestinska självmordsbombare. Samtidigt måste palestinier som har jobb, går i skola, vill besöka andra områden eller som söker vård på andra sidan vägspärren stå i kö flertalet timmar varje dag för att passera (Machsomwatch.org). Det MW bidrar med genom sin närvaro är att underlätta genomströmningen av människor vid vägspärren.

Genomslagskraft och påverkansmöjligheter kan man se direkt i det arbete som MW:s gör. I dokumentären "the Other Zionist" (Scott, 2004), som handlar om MW verksamhet och dess grundare Ronnee Jaeger från Kanada, kan man se effekter direkt på plats. Av egna erfarenheter vet vi att vägspärrarna kan vara fruktansvärt svåra att ta sig förbi, köerna är långa och soldaterna beter sig illa, men så fort soldaterna upptäcker en person med icke-palestinskt utseende i kön ändras deras agerande markant till det positivare. Man kan tänka sig att det är ännu viktigare för dem att sköta sig när de vet att kvinnorna från MW agerar som vittnen efter bevakningen av dem och dessutom gör dokumentationen offentlig genom att lägga ut filmsekvenser så väl på sin egen hemsida som på www.youtube.com, samt att de förstår allt som soldaterna säger till skillnad från

utlänningar. Därmed får det effekten att palestinierna behandlas bättre, åtminstone under den tid då de övervakar. Problemet är dock att det inte verkar leda till en långsiktigare attitydförändring hos soldaterna. För vissa dagar kommer MW till vägsräddningarna och då har de varit stängda i flera timmar av för dem okänd anledning, men då soldaterna ser dem börjar folk strömma igenom. Det är svårt att veta om soldaterna beter sig ännu värre när MW har lämnat platsen och om soldaterna då ger igen på palestinierna.

ILI arbetar mycket politiskt och har vid flera tillfällen blivit bjudna till track I förhandlingar, och BS söker stöd och uppmuntrar till samarbete på ett internationellt plan. Kew och Wanis-St. John anser att man har större möjligheter till fredsbyggande om gräsrotterna har kontakt med toppen, det vill säga de som sitter vid förhandlingsbordet, som i en pyramid (Kew, Wanis-St. John, 2008, s.23). ILI och BS torde därför ha bättre förutsättningar än MW att få genomslagskraft, i synnerhet då de även arbetar på ett gräsrotsplan likväl som på topplanen. Genom ILI:s deltagande vid track I sammankomster, vilka också är den enda organisation som deltar vid dessa möten av studiens organisationer, är deras genomslagskraft större på det planet gentemot alla de andra organisationerna. Det är vid track I möten som alla viktiga beslut fattas av de stora makthavarna i konflikten och det är där man formar eventuella fredsvillkor och annat som kan skapa ojämlikheter. Dessutom menar teoretiker så som Kew och Wanis-St. John att närvaron av NGO:s vid en fredsförhandling medför en starkare folklig representation (Kew, Wanis-St. John, 2008, s.13), vilket i sin tur kan skapa en starkare och mer hållbar fred.

Enligt Algers teori skulle ILI kunna anses vara en effektivt fredsskapande NGO då organisationen engagerar sig på flertalet fronter, däribland sitt eget nätverk, inom det statliga beslutsfattandet samt i interstatliga relationer som med den svenska organisationen "Kvinna till Kvinna" (Kvinnatillkvinna.org) med flera (Alger, 2005, s.14), detta resulterar även i ökade påverkningsmöjligheter. Detsamma gäller för BS, som skapat ett samarbete med den palestinska kvinnoorganisationen.

ILI:s organisationsstruktur är något speciell, då de arbetar på ett plant sätt där alla deltar i beslutsfattandet och alla beslut nås via konsensus. Denna form av beslutsfattande kan bidra till att organisationen inte blir hierarkisk, och att maktkamper inte uppstår, något som annars kan ta bort fokus från huvudfrågorna. Detta kan även hjälpa för att inte sådan typ av kritik som att NGO:s har blivit för vinstdrivande och mer företagslika skall föras gentemot organisationen, något som Reimann tar upp i sin kritik av NGO:s (Reimann, 2005, s.44-45). Dock anser vi att det skulle kunna skapa svårigheter vid beslutsfattandet eftersom alla måste vara överens, detta gäller framförallt i de komplicerade frågorna där det kan finnas stora meningsskiljaktigheter. Exempelvis angående Jerusalemfrågan, hur staden skulle delas i eventuell två-statlig lösning.

Tack vare BS:s tydliga inriktning på samlevnad mellan israeler och palestinier så lyckas organisationen sammanföra människor som aldrig annars skulle sitta intill en person från "den andra sidan". En palestinsk kvinna säger i ett videoklipp att det tog henne två år från det att hon gick med i samarbetet med BS:s "The Jerusalem Link" innan hon kunde sitta bredvid en israel (DCPIP, 2008), Pettigrew

skriver om att förändringar i attityder förekommer oftast av förändringar i handlingsmönster (Pettigrew, 1998, s.71), detta skulle i så fall kunna vara ett bra exempel på när BS har lyckats förändra någons attityder.

6.2 Barnorganisationerna

Attitydförändringar hos barnen är något som borde kunna uppnås genom de verksamheter som HiH, PFP och PCI bedriver. De har alla grupper/klasser där barn/ungdomar med både judisk, muslimsk och kristen bakgrund tillsammans arbetar mot ett gemensamt mål: i HiH arbetar barnen och ungdomarna för att få en utbildning samt att lära sig israelns båda officiella språk arabiska och hebreiska, i PFP arbetar lagen för att vinna cupper eller andra typer av idrottstävlingar och i PCI arbetar de för att tillsammans skapa en teaterföreställning. Thomas F. Pettigrew menar, som vi skrev i teoridelen, att arbeta för ett gemensamt mål är något av grundpelarna för att kunna skapa en god kommunikation över kulturgränserna (Pettigrew, 1998, s.66).

Rektorn Ala Khatib skriver på HiH:s hemsida att hans engagemang har förändrat hans liv avsevärt, så väl på det personliga som på det professionella planet. Han säger att hans arbete är en grund och förutsättning för att judar och araber ska kunna leva sida vid sida i framtiden genom de verktyg barnen får med sig från skolan. HiH har även nått sådan framgång att tre av fyra skolorna fått pris för sitt arbete. Hans förhoppning är att de mångkulturella skolorna ska spridas och finnas tillgängliga i hela Israel.

Tanken med HiH:s skolor är att lära barnen att tänka på ett demokratiskt och fredligt sätt gentemot andra kulturer, men ett problem kan vara att det är deras föräldrar som måste ansöka för att barnen skall få gå i skolorna. Det vill säga att det är frivilligt att anmäla sig till en mångkulturell skola då segregerade skolorna är normen, därmed måste föräldrarna redan ha tagit ett aktivt beslut för att deras barn ska fostras i fredstänkande. Detta betyder även att den attitydförändring vi önskar se hos barnen kanske inte är så stor, då fredstänkar redan finns i hemmet, och den goda effekt som vi tror att barnens skolgång kan ge på sin omgivning kanske inte heller är så stor då den troligen redan finns. Det skulle även kunna vara så att en del föräldrar placerar sina barn i dessa skolor för att de inte riktigt vet hur man ska fostra barnen på ett fredsfrämjande vis, kanske är föräldrarna själva intresserade av att lära sig om "den andra sidan". Denna möjlighet som finns nu för deras barn kanske inte var tillgänglig då de själva var unga. Således skulle skolorna ha den påverkan som vi tror att den har. Något som tydligt hade kunnat visa på långvarig attitydförändring skulle till exempel vara israelers vapenvägran, att antalet palestinska barn som gått med i militanta grupper är lägre än dess jämnåriga eller dyligt. Detta framförallt på grund av att de själva inte valt att gå i dessa skolor utan för att föräldrarna har placerat dem där för att samlevnad helt enkelt är en del av deras tankesätt. Däremot skulle vapenvägran i princip kunna ses som väldigt extremt, då det är allmän värnplikt för så väl män som

kvinnor i Israel och eftersom att konsekvenserna för vapenvägran är enorma hade det varit en svår variabel att mäta:

”En person som inte fullgjort militärtjänstgöring riskerar att särbehandlas på ett oförmånligt sätt när det gäller sociala förmåner, möjligheter till anställning inom vissa sektorer, möjligheter till högre studier och till stipendier och bostadslån”.

(Utrikesdepartementet, 2008)

Frågan angående de tillfälliga projekten med barn är om de faktiskt får någon inverkan. Hur blir det efter att barnen har varit på läger under en kortare tid, kommer de komma hem med sådan stark påverkan av nya idéer och attityder att de slagit rot? Vi tror att det kan vara fallet, men samtidigt går det snabbt att falla in i gamla mönster. Det är nog stor skillnad på om barnen går i skolan tillsammans i nio år än om de spelar teater eller basket tillsammans ett par dagar i veckan, eller ett par gånger per år.

Ett problem som åtminstone HiH upplever är att rekrytera judiska högstadies-/gymnasieelever. Detta kan naturligtvis bli ett dilemma då utbildningen på denna nivå blir ensidigt muslimskt/kristen, och den goda effekt av samhörighet som en bilingual och mångkulturell miljö kan skapa går förlorad. Om vi återigen knyter an till Pettigrew så är det viktigt att man i en mångkulturell intergruppkommunikation har samma status mellan de olika grupperna (Pettigrew, 1998, s.66) och denna skulle kunna bli rubbad om deltagarbalansen är ojämn. Trots denna svårighet och oroligheterna de senaste åren har skolorna haft en stadig tillväxt.

Även om israeler och israelaraber vanligtvis går i segregerade skolor inne i Israel har de dock en annan koppling till varandra än vad människor över gränsen till Västbanken samt till Gaza har. Till exempel i Jerusalem lever muslimer, judar och kristna tillsammans även om de till största del rör sig i olika delar av staden. Även om projekten mycket väl kan ha en effekt så är dessa människor ändå vana att till viss del leva sida vid sida, medan de man verkligen skulle vilja komma åt, det vill säga de ortodoxa judarna, bosättare och palestinier på Västbanken och i Gaza, inte går. Det är många gånger fysiskt omöjligt för de palestinier som bor på Västbanken eller i Gaza att ta sig genom vägspärrarna för att sedan åka vidare till förslagsvis HiHs skolor som alla ligger utanför dessa områden, samma gäller om man startar ett projekt på Västbanken dit israeliska barn inte kan ta sig antingen på grund av rädsla eller för att militären inte uppskattar att de passerar igenom till de ockuperade palestinska områdena. Även religiös fanatism kan skapa problem för dessa barn som bor i dylika familjer att få en chans att vara delaktig i ett projekt eller gå i någon av de mångkulturella skolorna.

Utifrån vår kontakt på PCI så har vi fått en analys av deras verksamhet gjord av ”The Max Stern Academic College of Emek Yezreel”, där beskriver de att PCI:s svårigheter är att skapa långvariga kontakter, att bredda cirkeln för de influenser som verksamheten skapar samt att ta tag i de kontroversiella och komplexa frågor som konflikten bär med sig (se appendix 9.1.1 Dokument 2). Detta får naturligtvis konsekvenser för möjligheterna till genomslagskraft, och attitydförändringar. Om man är rädd för att tala om de svåra frågorna i konflikten

så lämnar deltagarna verksamheten utan nya infallsvinklar, och således minskar möjligheterna till attitydförändringar. Fördelarna som denna studie visar på är att deltagarna skapade sig en bättre förståelse för andra kulturer och mentaliteter samt att de tillskansade sig en bredare syn på konflikten. Detta bidrar säkerligen till en bra grund för fredsbyggande, men vad händer när en situation uppstår då två barn finner att de är helt oense i en svår fråga, hur skall detta överbryggas? Som exempel kan ges det vi uppmärksammade med filmen "A bridge over the Wadi", om HiH:s skolor, (Heymann, Heymann, 2006) är att när det kommer till Israels självständighetsdag och samtidigt Nakban, katastrofens dag för palestinierna, uppstår en viss spänning mellan den judiska och arabiska läraren. Den arabiska menar på att de judiska barnen måste förstå hur hemskt det är för palestinierna samtidigt som judarna firar denna dag.

Genom de e-postintervjuer vi gjort så visade det sig att PCI vill vara engagerade i track III förhandlingar, enligt Grozev och Boyadjieva så skulle detta då handla om olika typer av företagsinteraktioner (Grozev, Boyadjieva, 2005, s.64), därmed tolkar vi svaret från PCI som att de vill ha förhandlingar och möten med organisationer sinsemellan. Detta skulle innebära att de inte enbart vill påverka genom att förändra barnens attityder utan även på ett mera politiskt plan. Detta i sin tur skapar bättre förutsättningar för att deras verksamhet skall få en större genomslagskraft då de arbetar för freden på flera än ett plan. Även HiH har viss effekt på en högre nivå genom: regeringen, samhället och lärare runt om i landet genom att de får ekonomiskt stöd av utbildningsministeriet och att politiska personer besökt skolorna.

6.3 Jämförelse

Bland andra menar Golan och Kamal att organisationer med enbart kvinnor har möjligheter till att bättre än mixade organisationer nå resultat i exempelvis track II förhandlingar. Detta skulle således visa på att de organisationer som i vår studie är enkönade har ett bättre utgångsläge att få genomslagskraft. Men samtidigt kan det kanske vara svårt att jämföra de grupper av organisationer som vi valt; kvinnor och barn, då fokus i verksamheten är olika. För organisationerna som arbetar med barn handlar fredsarbetet om att skapa förståelse mellan barnen och att de i sin tur kan skapa förståelse för den andra sidan när de interagerar med andra utanför skolan eller med sina framtida barn. Medan organisationerna med kvinnor kan arbeta på en politisk nivå, där man vill påverka beslutsfattande och förhandlingar bortsett från MW, men den politiska aspekten till denna grad finns inte i barnorganisationerna.

Väldigt få av våra organisationer har valt att arbeta på en offentlig nivå, det vill säga genom att aktivt försöka delta i olika typer av fredsförhandlingar, varken track I, II eller III. Det är egentligen endast BS, och ILI, som har som mål att engagera sig i den politiska sfären med syftet att försöka få politikerna att föra upp freden på den politiska agendan. Detta är en väsentlig skillnad i deras sätt att arbeta för freden jämfört med de barnorganisationer som vi valt, där fokus ligger

på den lilla människan och att skapa samförstånd på en väldigt basal nivå. Kew och Wanis-St. John menar att det är viktigt att representanter från det civila samhället deltar i fredsförhandlingar på olika nivåer för att nå en stabil fred (Kew, Wanis-St. John, 2008, s.23).

ILI blir emellanåt inbjudna att delta vid track I möten, och de är väl egentligen de enda som faktisk deltar vid dylika möten. Således är deras genomslagskraft större på det planet gentemot alla de andra organisationerna. Sedan kan man ju vidhålla att till exempel barnorganisationerna inte har detta som mål, men å andra sidan är ju deltagande vid track I möten väldigt viktigt, sett ur ett maktperspektiv.

Både ILI, BS och PCI har ambitioner att arbeta på andra nivåer än den de verkar i vanligen. Om vi knyter an till Kew och Wanis-St. John och deras teori om civilsamhället som en pyramid, så borde det innebära att ILI:s genomslagskraft och påverkningsmöjligheter ökar via dessa typer av engagemang, och detta resonemang stärker även PCI:s och BS:s möjligheter då även de är intresserade av att ha kontakter en bit upp i pyramiden och inte enbart nedåt. Även HiH har kontakter med den politiska eliten.

Möjligheten till lyckade attitydförändringar skiljer sig mellan barnorganisationerna och kvinnoorganisationerna. Då kvinnorna har frivilligt gått med i organisationerna, och verkligen brinner för det arbete de gör, medan barnen i de flesta fall är placerade av sina föräldrar. Således har kvinnorna troligen redan den attityd som förespråkas i organisationen, men de vill förändra andras attityder. Med ett visst undantag från BS som genom sitt samarbete med Jerusalem Center for Women även bidrar till att förändra attityderna i den egna organisationen. Medan barnens attityder ändras under verksamhetens gång och de sprider förhoppningsvis sina nya tankar och idéer till andra utanför verksamheten.

Något som man kan ifrågasätta är huruvida de olika organisationerna når olika målgrupper, det vill säga hur många tjejer är med i PCI:s basketklubbar? Hur många män nås av de kvinnliga organisationerna? Till exempel så har ILI föreläsningar och workshops där män och kvinnor kan delta, men man kan fråga sig hur stor del av deltagarna som är män? Ser vi till Pettigrews teorier om intergrupp kommunikation så kan detta vara något som rubbar jämlikheten i gruppen, vilket han anser vara viktigt för att skapa god intergruppkommunikation (Pettigrew, 1998, s.66). Detta kan i sin tur leda till att genomslagskraften minskar.

Organisationer så som de vi analyserar har alla problem med finansiering, och man söker stöd från inhemska och utländska donatorer, men även från den Israeliska staten. Detta kan skapa problem då organisationerna kanske inte kan hålla sig oberoende på grund av sina donatorer, något som Reimann menar på att kan bli problematiskt för NGO:s (Reimann, 2005, s.43). Karin Aggestam menar att stat och NGO:s kan ha olika prioriteringar vilket kan leda till problem (Aggestam, 2003, s.21). Till exempel så har HiH mycket samarbete med "the Ministry of Education" (HiH hemsida), detta skulle kunna bli ett problem eftersom HiH inte vill ha väpnad konflikt medan den israeliska staten inte är främmande för det, något som tydligt har visat sig i de senaste dagarnas utveckling i Israel. Detta gäller även MW där man menar på att organisationen försvårar statens uppgift att skydda den israeliska befolkningen genom att störa armén i deras arbete vid vägspärrar (Aggestam, 2003, s.21).

ILI, PCI och HiH är mångkulturella organisationer där palestinierna är israelaraber, däremot består MW endast av judiska kvinnor. BS är genom sitt samarbete i The Jerusalem Link också en mångkulturell organisation. PFP är den enda organisation som inte bara når israeler och israelaraber utan även palestinierna som bor på det ockuperade områdena på Västbanken. På grund av detta har de flesta organisationerna svårt att nå extremerna, det vill säga palestinier som bor i Gaza och på Västbanken. Det är, som vi skrev ovan, dessa människor som kanske mest av alla behöver interaktion med israeler, men de kommer man inte åt. Det går till exempel inte att praktiskt genomföra att ett palestinskt barn från Västbanken går i en skola inne i Israel då det tar alldeles för lång tid att ta sig igenom vägspärrarna. Ser man till andra sidan, att israeler vill arbeta med en organisation på palestinskt område så har de oftast inte möjligheten att ta sig igenom vägspärrarna eftersom soldaterna generellt sett inte gillar att israeler vistas på palestinskt område, samtidigt som många israeler inte heller vågar åka dit.

Ovan skrev vi att PCI har problem med att ta tag i de riktigt komplicerade frågorna, och vi har fått uppfattningen att detta är något som de flesta av de andra organisationerna även har problem med. Författarna Golan och Kamal menar att det är ett kvinnligt beteende att inte våga adressera dessa frågor (Golan, Kamal, 2005-2006). ILI stämmer in på Golan och Kamals resonemang och MW torde också ha samma problem eftersom frågorna aldrig diskuteras inom organisationen, eftersom organisationen endast består av israeliska kvinnor, men då de stöter på utomstående så uppstår konflikter. Det skapar naturligtvis komplikationer när frågorna aldrig adresseras på djupet, man kan fråga sig om medlemmarnas/deltagarnas åsikter i grunden är lika och för fred. Att säga att man vill ha fred och demokrati för alla blir en plattityd, om man i de svåra frågorna fortfarande har stora meningsskiljaktigheter. Påverkningsmöjligheterna är svåra att uppnå när man inte diskuterar kärnan i konflikten. Det är svårt att driva gemensamma frågor externt, om man internt är oense. Samtidigt som det inte går att förändra konflikten i stort om man i organisationerna inte är överens om det konflikten grundas i.

Något alla våra organisationer har gemensamt är att de verkar på en lokal nivå, och inte på en internationell förutom ILI som deltar i internationella konferenser samt BS som vill påverka det internationella samfundet så att de sätter press på den israeliska regeringen. Det finns teori som säger att INGO:s har större möjligheter att skapa fred i ett land än NGO:s. De har större resurser och mera stöd från andra länder än vad lokala har. Vilket innebär att man kan undra om våra organisationer har någon möjlighet att skapa fred alls, å andra sidan är det inte riktigt vårt syfte att se på om de lyckas skapa fred. Eftersom vår grundförståelse är att fred byggs underifrån så tror vi att det är viktigare att organisationerna lyckas att skapa attitydförändringar och påverkar människor.

7 Avslutning

I denna uppsats har vi försökt svara på frågan om fredsorganisationerna i Israel – Palestina får någon genomslagskraft? Detta har vi gjort genom att undersöka fyra underfrågeställningar: hur ser organisationsstrukturen ut i förhållande till vad teorier säger om en framgångsrik fredsorganisation/fredsskapande organisation? Vilka fördelar och nackdelar angående fredsskapande finns det med organisationerna utifrån den teori vi valt? Vad verkar det, utifrån vårt material, finnas för möjligheter till attitydförändringar hos deltagarna/medlemmarna och deras omgivning? Samt, vilka påverkningsmöjligheter har organisationerna? För att försöka besvara dessa har vi analyserat sex olika organisationer som är verksamma i området, och som antingen direkt eller indirekt arbetar för fred. Vi har tagit fram teori kring området, där vi fokuserat på NGO:s, kvinnor i organisationer samt intergrupp kommunikationsteori.

Organisationerna har varit uppdelade i två grupper; tre som arbetar med barn och tre som arbetar med kvinnofrågor. I dessa grupperingar har organisationerna delvis varit lika och delvis olika. Det som varit lika i grupperna har i kvinnoorganisationerna varit att det enbart är kvinnor som är med och att de alla på något sätt arbetar för fred, och i barnorganisationerna att de riktar sig till barn, att de arbetar med fredsbyggande samt att de alla är bilinguala och att barnen är både israeler och palestinier.

Utifrån analysen, som genomförts genom den teori som tagits fram, så kan vi dra några slutsatser. Möjligheterna för organisationerna att få genomslag samt att påverka sina medlemmar/deltagare/elever skiljer de olika grupperna åt. Kvinnorna har valt att gå med i organisationerna och har troligen redan innan organisationsengagemanget en utvecklad attityd till konflikten, medan barnen till stor del blir placerade eller uppmuntrade av föräldrar att gå med i klubbar och börja skolor. Det finns större möjligheter till påverkan hos barnen, medan kvinnorna i deras tur snarare har stora möjligheter att påverka andra.

De gemensamma svårigheterna är flera mellan organisationsgrupperna. Både kvinnoorganisationerna och barnorganisationerna kan få problem med donationsintressen som går emot organisationernas, särskilt i relationen till den israeliska regeringen. Båda två har svårt att nå extremerna, men Players for Peace är den organisation som genom sin verksamhet har de bästa förutsättningarna i och med att de även har verksamhet inne på palestinskt område. Att nå en diversifierad målgrupp är ett ytterligare problem för båda typer av organisation. Alla dessa svårigheter ovan bidrar till att försämra och försvåra genomslagskraften samt påverkansmöjligheterna för organisationerna. Vi anser dock att den främsta orsaken till hindren att få en lyckad genomslagskraft och påverkan beror på det faktum att de flesta av organisationerna undviker att beröra de känslomässigt laddade frågorna. Man kanske skulle kunna hävda att Bat

Shalom ligger steget före då de gått samman med en palestinsk organisation under ett gemensamt program för hur konflikten skall lösas, således torde de ha varit tvungna att beröra alla komplicerade frågor innan de kunde enas om ett gemensamt program.

Slutligen, vad kan vi säga om organisationernas möjligheter till genomslagskraft? Enligt jämförelserna och analyserna i vår studie kan man framför allt säga att de två organisationstyperna har möjligheter till genomslagskraft på två olika nivåer. Organisationerna som arbetar för barnen har möjlighet att förändra grundläggande tankemönster och attityder hos barnen redan vid en ung ålder, och de når en stor grupp individer. Medan de kvinnliga organisationerna har möjligheter att påverka på politisk nivå, på olika sätt: genom deltagande i förhandlingar eller genom kontakter med internationella organisationer.

8 Referenser

- Aggestam, Karin, 2003. "Conflict Prevention: Old Wine in New Bottles?", s.12-23 i Carey, Henry F. – Richmond, Oliver P. (red.), *Mitigating conflict – The role of NGOs*. London/Portland, Oregon: Frank Cass Publishers.
- Alger, Chadwick F., 2005. "Expanding Involvement of NGOs in Emerging Global Governance", s.3-18 i Carey, Henry F. – Richmond, Oliver P. (red.), *Subcontracting Peace – The Challenges of NGO Peacebuilding*. Hampshire: Ashgate Publishing Limited.
- Bildt, Carl, 3 januari 2009. Kommentar. Utrikesdepartementet. (<http://www.regeringen.se/sb/d/11368/a/118148>) hämtat den 6 januari 2009.
- Esaiasson, Peter - Gilljam, Mikael - Oscarsson, Henrik - Wängnerud, Lena, 2003. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 2:a uppl. Stockholm: Norstedts juridik.
- Förenta Nationerna, 1992. *An Agenda for Peace - Preventive diplomacy, peacemaking and peace-keeping*, (<http://www.un.org/Docs/SG/agpeace.html>), hämtat 18 november 2008.
- Golan, Galia – Kamal, Zahira, 2005/2006. "Women's People-to-People Activities: Do We Do It Better?", *Palestine-Israel Journal of Politics, economics and culture* vol.12, no.4, vol.13, no.1.
- Grozev, Kostadin – Boyadjieva, Nadia, 2005. "Setting the Research and Teaching Agenda of Transatlantic Security Studies: Some Notes on Multi-track Diplomacy and International Intervention", *Managerial Law* vol.47, nr.3-4, s.61-69,8.
- Gürkaynak, C Esra Çuhadar, 2007. "Track Two Diplomacy from a Track One Perspective: Comparing the Perceptions of Turkish and American Diplomats", *International Negotiation* vol.12, nr.1, s.57-82.
- Heldt, Birger – Wallensteen, Peter, 2008. "International peacekeeping: the UN versus regional organisations", s. 93-106 i Hewitt, Joseph J. – Gurr, Ted Robert – Wilkenfeld, Jonathan (red.), *Peace and conflict 2008*. Boulder: Paradigm Publishers.

Kew, Darren - Wanis-St John, Anthony, 2008. "Civil Society and Peace Negotiations: Confronting Exclusion" *International Negotiation* vol.13, nr.1, s.11-36.

Lundquist, Lennart, 1993. *Det vetenskapliga studiet av politik*. Lund: Studentlitteratur.

National encyklopedin, Sökord: NGO, (<http://www.ne.se/artikel/551079/551079>) hämtat den 1 december 2008.

Pettigrew, Thomas F., 1998. "Intergroup Contact Theory", *Annual Review of Psychology* vol.49, nr.1, s.65-85.

Reimann, Kim D., 2005. "Up to No God? Recent Critics and Critiques of NGOs", s.37-54 i Carey, Henry F. – Richmond, Oliver P. (red.), *Subcontracting Peace – The Challenges of NGO Peacebuilding*. Hampshire: Ashgate Publishing Limited.

Richmond, Oliver P., 2003. "Introduction: NGOs, Peace and Human Security", s.1-11 i Carey, Henry F. – Richmond, Oliver P. (red.), *Mitigating conflict – The role of NGOs*. London/Portland, Oregon: Frank Cass Publishers.

Utrikesdepartementet, 2008. "Mänskliga rättigheter i Israel 2007" Dokumentnummer: LIFOS 18487.

Utrikesdepartementet, publicerad 18 mars 2008. (<http://www.regeringen.se/sb/d/2688/a/19640>) hämtat den 6 januari 2009.

Wikipedia *The Free Encyclopedia*, Sökord: checkpoint. (http://en.wikipedia.org/wiki/Israeli_checkpoint) hämtat den 5 januari 2009.

Videoreferenser:

CTRCH= *A Conversation in Tel Rumeida Checkpoint, Hebron*, 2007. Machsom Watch.

(http://www.machsomwatch.org/en/conversation_tel_rumeida_checkpoint_hebron) hämtat den 4 januari 2009.

DCPIP= *Donne che si parlano da Israele/Palestina*. 2008. (<http://www.women.it/cms/>) hämtat den 7 januari 2009.

Heymann, Tomer – Heymann, Barak, 2006. *Bridge over the Wadi* (http://www.heyman-films.com/Films/Details/Bridge-Over-the-Wadi#/Content/Images/Films/Wadi_1.jpg) hämtat den 4 januari 2009.

IASS= *The Israeli Army at the Service of the Settlers*, 2007. Machsom Watch.
(http://www.machsomwatch.org/en/israeli_army_service_settlers) hämtat den 4 januari 2009.

SAIC= *A Settler Attack at Izhar (Burin) Checkpoint*, 2008. Machsom Watch.
(http://www.machsomwatch.org/en/settler_attack_izhar_burin_checkpoint)
hämtat den 4 januari 2009.

Scott, Eric, 2004. *The Other Zionists*,
(<http://www.theotherzionists.com/index.php>) hämtat den 4 januari 2009.

Fredsorganisationernas hemsidor:

Bat Shalom (<http://www.batshalom.org/>) hämtat den 10 december 2008.

Peace Child Israel (<http://www.mideastweb.org/peacechild/about.html>) hämtat
den 10 december 2008.

Hand in Hand (<http://www.handinhand12.org/>) hämtat den 10 december 2008.

Isha L'Isha (<http://www.isha.org.il/default.php?lng=3>) hämtat den 10 december
2008.

Machsom Watch (<http://www.machsomwatch.org/en>) hämtat den 10 december
2008.

Peace Players International (<http://www.peaceplayersintl.org/>) hämtat den 10
december 2008.

9 Appendix

9.1 E-postintervjuer och annat material som organisationerna försett oss med

Nedan följer svaren från de e-postintervjuer vi har gjort med dels organisatörerna och dels deltagarna i de organisationer vi använt oss av i vår studie, samt eventuella dokument de bifogat. Vi har valt att redigera både dokument och intervjusvar så att de passar in i den layout som resten av uppsatsen har, inget av textinnehållet har ändrats förutom eventuell stavningskorrigering.

I de e-postintervjuer som vi skickade till organisationerna ställde vi frågorna:

1. How many members are involved in your organization?
2. Is the organisation a mix of Israelis and Palestinians or is there just one side involved?
3. Who founded the organization? Israelis, Palestinians or someone else? Men or women, or a mix?
4. Who donates money? And how much resource do you have?
5. What are your main goals?
6. Would you like, and is it a part of your goal, to be a part of track I or track II negotiations?
7. How do you practically carry out your projects?
8. In what way is the organization organized?
9. How does your organization work in practice?
10. Can you tell us about some of your achievement and any possible failures?
11. Have you won any peace prize?
12. Is there any chance that we could get in contact with some of the people who has been involved in your project, for example; your students/members etc.?

9.1.1 Peace Child Israel

Vi fick svar från Peace Child Israel via deras managing director Melisse Lewine-Boskovich.

1. *How many members are involved in your organization?*
1 full time, 2 part-time - 15 free-lance (group facilitators)

2. Is the organisation a mix of Israelis and Palestinians or is there just one side involved?

Jewish and Palestinian citizens of Israel.

3. Who founded the organization? Israelis, Palestinians or someone else? Men or women, or a mix?

Yael Drouyannoff, (Israeli actress), David Gordon (Presently living in Sweden) and Mohammad Disouki, Palestinian Citizen of Israel, in 1988.

4. Who donates money? And how much resource do you have?

Main resources are foundations; annual budget for past 3 years \$200,000; donors are mainly European and there have been cuts in our contributions, which cuts down the activity.

5. What are your main goals?

Education for democracy, pluralism and tolerance in Israeli society through the vehicle of theatre and the performing arts.

6. Would you like, and is it a part of your goal, to be a part of track I or track II negotiations?

Track Three.

7. How do you practically carry out your projects?

Annual staff training in hybrid methodology using theatre and group facilitation together; partnerships with two neighboring schools, auditions, 5 uni-national preparation sessions and then 20 meetings. This is followed by developing and performing an original bi-lingual play.

8. In what way is the organization organized?

See Organizational hierarchy attached.

9. How does your organization work in practice?

(see above)

10. Can you tell us about some of your achievement and any possible failures?

See document attached.

11. Have you won any peace prize?

No.

12. Is there any chance that we could get in contact with some of the people who has been involved in your project, for example; your students/members etc.?

We had a 20th anniversary reunion for long-term impact research (document also attached).

Dokument 1:

Raison d'être and Reviews

Peace Child Israel has grown from lone group of 20 children in Jaffa in 1988 to a nationwide operation. Over 5,000 Arab and Jewish teenagers have gone through the program since its inception. Some return as facilitators. Actress Liat Cohen is now appearing in PCI's first professional show "Six Actors in Search of a Plot" after being in the youth program in 1990.

Peace Child has evolved into an organization that stands for standards. It is the only organization using the hybrid methodology of theatre as a tool for group facilitation in the formal education framework that includes partnerships between neighboring Arab and Jewish schools. Its program is recognized under the auspices of the Ministry of Education's 10th grade "Community Service Project".

Sustainability – The organization is asked by its partners to repeat the program year after year and has become a tradition in many of the communities where it operates. Siblings follow suit of their elder brothers or sisters and enter the program as their turn arrives in 9th grade.

Accountability – Peace Child Israel survived the traumatic times of the October 2000 Disturbances due to its commitment and its accountability to its target populations. An annual evaluation is made based on conclusions drawn by staff and the curriculum is regularly modified to insure relevance and pertinence. In 2006, Bar Ilan University doctoral student Karen Doubillet is undertaking an impact study for the 2nd consecutive year.

Reliability – Staff at Peace Child Israel are provided with on-going professional supervision in support of facilitating the sometimes-radioactive material that presents itself, on stage and in the circle. The organization enjoys a reputation for being of the most serious in the industry with regard to its investment in staff capacities.

Versatility – As the nature of cross-cultural dialogue changed and became infinitely more serious, Peace Child Israel broaden and continues to expand its horizons to include brainstorming conferences for schools principals, meetings for the parents of group participants. A full-fledged course for "the teachers rooms" is being developed for piloting in 2007.

Outreach - In 2004, the organization shifted its focus to include the broader audiences with intention to use the original plays produced by the direct target population groups to influence attitudes to enormously greater degree (<http://www.actv.co.il/portal/portal.asp?movind=236>). This includes delegations for cultural exchange abroad. In 2006 teens will perform and interact with Europeans in Grenoble and Berlin (<http://www.actv.co.il/portal/portal.asp?movind=306>).

Pros on the Go - On New Years Ever 2006, the first professional play – by actors on staff at Peace Child – debuted at Kibbutz Ein HaHoresh followed by a tour of 6 additional cities. "Six Actors in Search of a Plot", co-authored and directed by Mohammad Thaher and directed by Dr. Billy Yalowitz is a co-production with Temple University Community Arts Program (Philadelphia) and

will tour the U.S. in October 2006, after an English version is premiered at the Khan Theatre in Jerusalem (<http://www.actv.co.il/portal/portal.asp?movind=302>).

“We Brought Peace Upon Us” – Peace child Israel’s anthem - recorded for video clip and CD at the initiative of composer Shlomo Gronich who recruited the top Arab and Jewish musicians in Israel to stand for tolerance at the outset of violence in November 2000 - is sung and performed by each PCI group and by Arab-Jewish choirs around the country (<http://www.actv.co.il/portal/portal.asp?movind=168>).

Viability – After a period of financial uncertainty based on the nature of donor-giving in it’s earlier years, Peace Child Israel has instilled significant confidence in the eyes of international donors. It is now recipient of grants for period of 2-3 years in duration.

Visibility – Peace Child Israel enjoys the unique position among coexistence organization that includes something to “show” the media. It has enjoyed the honor of articles by the BBC (year-end story in 2003 <http://www.actv.co.il/portal/portal.asp?movind=167>), The New York Times in 2006 (<http://www.mideastweb.org/peacechild/press/nyt6char.html>), as some examples of the on-going coverage of its activity.

Dokument 2:

Framställt genom: The Max Stern Academic College of Emek Yezreel.

Executive Summary

Aim of the study

The study was designed to elucidate the long-term impact of participation in Peace Child Israel program on its alumni, underscoring the impact of its artistic component – the theatre.

Methods

The evaluation activities focused on the 20th anniversary meeting of Peace Child Israel, held on June 26th, 2008 at the Jerusalem Theatre. [400 alumni arrived at the reunion on 13 busses coming from as far north as Ma’a’lot and as far south as Beer Sheva]. The study was based on a qualitative approach, using focus groups and an open-ended survey distributed to the alumni and to the facilitators.

Research Participants

Fifty Jewish alumni and 63 Arab alumni filled out the open-ended questionnaires. The Jewish focus group comprised 10 participants and the Arab focus group was composed of 11 participants. A vast majority of the alumni-respondents to the questionnaires and focus group participants were teenagers and young adults with a relatively limited life experiences following their participation in Peace Child Israel.

Eight Jewish women filled out the facilitator's questionnaire. In addition, the data of four focus groups conducted by the facilitators were analyzed.

Major Findings

1. Overall, the findings indicate positive legacies of the Peace Child program on its Jewish and Arab alumni. The program provided an opportunity for Jewish and Arab youth for a genuine and direct personal encounter which led to the following positive outcomes in both groups:

- (a) they became familiar with a different narrative, culture and mentality
- (b) developed a broader perspective on the Israeli-Palestinian conflict
- (c) improved mutual inter-group images
- (d) learned acting and extended their knowledge and familiarity with a theatre
- (e) enhanced their self-confidence and social competence
- (f) went through memorable experiences. The theatre experience had a significant contribution to these positive effects.

2. The findings indicate some limitations of the program, such as difficulty in sustaining long-term inter-group contact, broadening the circles of influence of the program, and dealing with the complexities of the Israeli-Palestinian conflict and controversial issues.

Future Suggestions

The Organization needs to address the issues of long-term contact, organizational growth and publicity.

9.1.2 Hand in Hand

Svaren från Hand in Hand kom via Helen Mendelson.

1. How many members are involved in your organization?

Each school has both an Arab and Jewish Principal/Head Teacher.

Jerusalem school has a separate Principal for Junior and High school classes.

Jewish & Arab teachers in every school.

The NGO's main office is headed by a Jewish Executive Director and the Arab President and Co-Founder. There are two full time members of staff and 3 part time staff members.

2. Is the organisation a mix of Israelis and Palestinians or is there just one side involved?

See above but yes both Arabs and Jews are employed in the organization and school (Please note the Arabs are those living within Israel).

3. Who founded the organization? Israelis, Palestinians or someone else? Men or women, or a mix?

Two Founders were Amin Khalaf (now the President) who is Arab and Lee Gordon, now Director of American Friends of Hand in hand, who is Jewish. Lee and Amin are both veteran educators (both Men).

4. Who donates money? And how much resource do you have?

Ministry of Education

Parents' Fees

American Friends of Hand in Hand

Other European donors and foundations

5. What are your main goals?

Hand in Hand's mission is to establish and promote integrated Jewish-Arab schools across the country and build a new model of peace education, interfaith acceptance and partnership between children, teachers, parents, and the wider community. Ultimately we seek to promote social change and reconciliation on a national level. Our main goal is to establish 10 Hand in Hand schools throughout Israel.

6. Would you like, and is it a part of your goal, to be a part of track I or track II negotiations?

not sure what this is ?

7/8/9 - Please look at our information sheet attached which may help you on these answers.

10. Can you tell us about some of your achievement and any possible failures?

The overall student body increased to 829 pupils.

On September 11, 2007, the new campus of the Galilee school was opened at gala ceremony honoring Joseph Oppenheimer, the head of the Lampadia Foundation of Argentina.

On October 21, 2007, the Max Rayne School in Jerusalem was inaugurated.

Opening of a ninth grade at the Max Rayne School in Jerusalem.

Opening of a new school in Beer Sheva with 49 pupils in kindergarten and pre-kindergarten classes.

Special visitors including American first lady Laura Bush, Aliza Olmert, actress Debra Winger, and the Minister of Education, Yuli Tamir.

Co-sponsor of the annual conference on bilingualism with the Jewish-Arab Center of the University of Haifa.

Our biggest obstacle is to recruit jewish students at high school level

11. Have you won any peace prize?

U.S. Department of State Institute of International Education, Goldberg Prize for Peace in the Middle East, U.S.A

Calouste Gulbenkian International Prize, Portugal

Lombardia Peace Award, Italy

Marthe Prize for Tolerance and Democratic Values, Jerusalem Foundation, Israel

BMW Group's 1st place prize in Intercultural Learning

Ben Gurion University's Berelson Prize for Jewish and Arab Understanding in

Memory of Yitzchak Rabin

12. Is there any chance that we could get in contact with some of the people who has been involved in your project, for example; your students/members etc.

We could possibly arrange something, please let us know exactly what, but it may be difficult.

Dokument 1:

Hand in Hand was established in 1997 in order to promote Jewish and Arab cooperation in the area of education. Hand in Hand established a model of bilingual, multicultural education in which Jewish, Christian and Moslem children learn together as equals in the same classes. In Hand in Hand schools children are taught to speak, read, and write in both Hebrew and Arabic. The Center's mission is to establish and promote integrated Jewish-Arab schools across the country and build a new model of peace education, interfaith acceptance and partnership between children, teachers, parents, and the wider community. Ultimately we seek to promote social change and reconciliation on a national level.

In order to appreciate the significance and impact of the Hand in Hand Schools, one must try and imagine the reality of Israel. The residents of Israel face many challenges, yet the most paramount is the need for all its citizens to live together in a civil society, understanding and respecting each other. Unfortunately, the society is fragmented and highly segregated. Arabs and Jews rarely work or live together. They rarely go to school together. The education system is highly segregated. Instead of each side knowing and understanding each other, both Jews and Arabs hold the most negative and distorted stereotypes of one another. This situation breeds mistrust, fear, and sometimes even violence. It certainly does not contribute to achieving peace and coexistence.

In 1997, the founders of Hand in Hand (HiH) decided to pursue another option and boldly create an alternative school system based on integration, bilingualism, multiculturalism, and equality. The goal was to engender change and transform Israeli society. The negative stereotypes would be eliminated as children and parents, family and friends discovered the essential humanity in each other. The system would not just provide a framework for dialogue but would create communities of Arabs and Jews engaged in the every day activity of building a mutually respectful society, the necessary foundation of peaceful co-existence. Most importantly, the schools would provide a living example that Jews and Arabs could live and learn together in mutual respect and understanding.

The establishment and the critics deemed the plan impossible. Nevertheless, in 1998, the schools began with 50 children in two classes; one in Jerusalem and one in the Galilee. Today, the idea has grown to include over 920 Arab and Jewish children in 4 schools in 36 classes from dozens of communities. The schools grow each year with requests from municipalities and parents to open up new Hand in Hand schools all over the country.

Beyond Dialogue: Coexistence in Action Under the unique HiH model, each school has an Arab and Jewish co-principal; each classroom is co-taught by a Jewish and an Arab teacher. Students at each grade level are balanced between Arab and Jewish children. Students are taught in both Hebrew and Arabic, learning to treasure their own culture and language while understanding the difference of others around them. Jewish and Arab teachers and parents, many of whom had never spoken to someone from the other group, now work together to create something unique in Israeli society – an integrated community built on mutual understanding and respect with interaction occurring not just once a month or once a week but every day inside and outside the classroom.

Curriculum That Teaches Respect HiH has pioneered a new way to teach in Israel. Not only does each child learn the language of the other but s/he also learns the culture of the other. The schools have Jewish, Muslim, Christian, and Druze pupils. The schools celebrate the holidays of all the religions. The children learn about the holy books, leaders, and basic beliefs of Judaism, Christianity, and Islam. Students learn to see their own culture and language in context with others. They learn to value their own identity without denigrating someone else's and they acquire the skills and experiences to live in a peaceful, diverse society, breaking down barriers that divide conflicted communities.

Over the past ten years, teachers at HiH have invented the field of Hebrew-Arabic bilingual, multicultural education in Israel. HiH has developed new curricula that not only teach the two languages and cultures but explore the relationship to the land, bilingualism, identity, the three religions, and history including different narratives of what happened in 1948. The landmark curricula provide Jewish and Arab students in Israel unique opportunities to gain practical experience in cooperatively developing civil society in both formal and informal educational situations. The ever present conflict is not ignored. Instead, discussions and activities help each side understand the other. For Jews, Independence Day is one of celebration. For Arabs, it is Naqba Day, one of tragedy and loss. HiH lets both sides create programs for themselves and share them with the others. HiH believes that each side must listen and understand the other, regardless of whether they agree. This philosophy permeates every aspect of the schools -- to appreciate different perspectives of culture, ethnicity, nationality, and religion and to cultivate a will to live together. HiH schools are not typical schools, just as Israel is not a typical country. Most schools measure their impact primarily in academic achievement but HiH also seeks the creation of shared civility between Arab and Jewish students, their families, and the broader community.

Creating Community It is not just the students who learn how to live together. The teachers who co-teach together and the parents who organize classroom and school activities also become friends. In fact many Arabs and Jews become best friends, with children sleeping over at one another's homes and Jewish and Arab parents socializing with each other on a regular basis. The schools also organize community events for extended family, friends, and the general public thereby spreading the idea that Arabs and Jews can live together in peace. These include a November Olive Harvest Festival which attracts over 600

participants, film series on movies showing different sides of the conflict, holiday celebrations, weekend retreats, and educational events. Thus, thousands are exposed to the values of co-existence.

Spreading the Word It is crucial that the public learn of the HiH experiment. The print media regularly covers the schools with stories appearing in *Der Spiegel*, *di Repubblica*, *The Guardian*, *The Times*, *The Independent*, Reuters, *de Volkskrant*, and *Haaretz* newspapers as well as CNN, French TF1, BBC, and Al Jazeera. HiH has co-sponsored three academic conferences with Haifa University on Bilingual, Multicultural Education. The governments of Great Britain, Austria, Netherlands, USA, and Australia, as well as foundations and individuals from around the world support HiH. Hand in Hand has been awarded local and international prizes from the Calouste Gulbenkian Foundation, Regione Lombardia, the BMW Group, the Institute for International Education, the Jerusalem Foundation, and from Ben Gurion University. These prizes are invaluable at showing Israelis that the values of HiH are endorsed by others around the world.

Future With the demand for new schools, partnerships in new communities, and higher enrollment in the established programs, HiH will expand its impact. With potentially thousands of Hand in Hand graduates as proactive members of society, whether in the workplace, pursuing university education, in the military, or in government, there will be a significant change in the way people interact. The reality will be a new generation of Israelis, able to speak one another's language, understand one another's culture and ready to build a shared future.

The Hand in Hand Schools

The Max Rayne Jerusalem Hand in Hand School opened in 1998 with 25 Jewish and Arab kindergarten students in a crowded rented facility. The school has flourished and grown to become the biggest of the four Hand in Hand schools. Today over 470 students from pre-kindergarten to the 10th grade come from Jerusalem's many diverse neighbourhoods to learn together. The school's new permanent campus was inaugurated in October 2007. Ruth Cheshin, head of the Jerusalem Foundation, described Hand in Hand's Max Rayne School as "the most important project of the Jerusalem Foundation's forty years." Hand in Hand's new campus has given Jerusalem's Jewish and Arab youth a facility where they can learn and grow together day after day, year after year.

The school was given permission to expand to include 10th grade in September 2008. The oldest students will continue and be able to finish their entire school education through Hand in Hand in two years time. This will mark Hand in Hand as the first and only provider of integrated, bilingual Jewish Arab education from kindergarten through high school in Israel.

The Galilee Hand in Hand School was founded in the same year as Hand in Hand's Jerusalem school, but in a distinctively different setting - a rural region in northern Israel. It accepts pupils from the Misgav Regional Council, Sakhnin, and the Sha'ab local councils. In September 2007, the school moved to a new campus next to Kibbutz Eshbal. There are 219 students from first through ninth grade at the school with over 25 teachers.

In 2004, the Galilee School pioneered the first Hand in Hand junior high school, an experimental modular program that includes integrated studies with both the regional Jewish and Arab high schools.

Wadi Ara Hand in Hand School - Bridge over the Wadi

The school began its first day in September 2004, with 105 pupils from K-3, and has grown to 197 pupils through the 7th grade. The school was initiated by a group of Jewish and Arab parents who were shocked at the violence and hatred in the region that resulted from the second intifada and the Israeli government's reaction to it. The head of the local council in the Arab town of Kfar Kara provided the group an empty and new building on the edge of town. He also sent his children to the school and became a member of the steering committee. For the first time in Israel's history, Jewish children study in the heart of an Arab town.

Beersheva Hand in Hand School - Hagar

At the initiative of a group of Arab and Jewish parents, a new Hand in Hand School was opened on September 2, 2007. A preschool and a kindergarten class with a total of 49 children began the year with the Hand in Hand model - an Arab teacher and a Jewish teacher educating both Jewish and Arab children in two languages and cultures. Despite the agreement of the city to open up a first grade this year, technical problems caused this to be postponed till next year. Currently, there are 49 children in two classes.

9.1.3 Isha L'Isha

På Isha L'Isha svarade Khulud Khamis som är "Resource Development Coordinator".

Hi Jenny,

I just had a few free minutes, and so here are the answers to your questions:

1. How many members are involved in your organization?

Isha L'Isha is a community-based, member organization, and we have approximately 70-80 **active** volunteers.

2. Is the organisation a mix of Israelis and Palestinians or is there just one side involved?

Yes, however, please note that when we say Palestinian, we mean Palestinian women who are citizens of Israel.

3. Who founded the organization? Israelis, Palestinians or someone else? Men or women, or a mix?

The founding of the organization was the natural development of the Feminist movement in Haifa, and it was founded by some of the most prominent feminists who were active during the 70s and 80s. It was founded in 1983.

4. Who donates money? And how much resource do you have?

Our donors are a mix of US foundations, European foundations, European churches, and individuals. We also receive small membership fees from our members who can afford it.

5. *What are your main goals?*

Isha L'Isha's mission is to advance the status of all women in Israel by:

Empowering them and encouraging them to become leaders in their communities;

Campaigning for full civil rights and equal opportunities for women;

Opposing all forms of violence and discrimination against women;

Developing and encouraging new projects to address women's needs; and

Promoting collaboration between women's organizations.

6. *Would you like, and is it a part of your goal, to be a part of track I or track II negotiations?*

I am sorry but I am not familiar with this concept.

7. *How do you practically carry out your projects?*

8. *In what way is the organization organized?*

9. *How does your organization work in practice?*

10. *Can you tell us about some of your achievement and any possible failures?*

- questions 7 through 10: I will send you our annual reports for 2007 and 2008 (the 2008 hasn't been finished yet, but will send you the document before it goes out to graphic design). There you will find the answers to all your questions. The thing is that these questions cannot be answered in a single line, and in the annual report of 2008, for example, you can read about our **Collective**, which will answer question number 8. The work in practice you can see under the projects and their activities. Mainly, we work through strategies of advocacy, training and empowerment. But it really depends on each project. (I'll send the annual reports separately in a short while).

11. *Have you won any peace prize?*

No, but our coordinator of the fighting against trafficking in womne project received the global annual leadership award from Vita Voices.

12. *Is there any chance that we could get in contact with some of the people who has been involved in your project, for example; your students/members etc.*
Of course. You can contact our activists, or our interns.

Dokument 1:

Isha L'Isha—Haifa Feminist Center - Annual Report 2007

This year, Isha L'Isha celebrates 25 years of feminist activism. This is an opportunity to reflect on our accomplishments in addressing and mobilizing

around key societal issues: violence, economy, security, health, trafficking in women, and more. We wish to thank all Isha L'Isha's members—past and present—without whom our activities would have been impossible as well as our sponsors over the years. We are proud of the history of feminist leadership that has evolved from Isha L'Isha's many years of activity, and we hope to build on this legacy of social change in years to come.

Isha L'Isha's 25 years of experience in running grassroots projects has earned a national reputation for professionalism and dedication to feminist causes. Our staff members and activists are frequently invited to participate in coalition and Parliamentary meetings to provide the input, ideas and know-how that result from our experience. We are repeatedly called upon to lecture and comment on social events shaping women's daily lives.

Our Mission is to advance the status of all women in Israel by:

- Empowering them and encouraging them to become leaders in their communities;
 - Campaigning for full civil rights and equal opportunities for women;
 - Opposing all forms of violence and discrimination against women;
 - Developing and encouraging new projects to address women's needs;
- and
- Promoting collaboration between women's organizations.

Our Vision is an Israeli society where all women — regardless of religion, ethnicity, cultural background or sexual preference — enjoy equal rights in all fields, including economic, social, and political; a society without gender-based violence; a society in which women's voices are heard, and in which women have full and equal access.

Our Community

Isha L'Isha is part of a community of women, and operates to serve and empower this population. Community development and fostering leadership among women has been an important focus of ours for many years. We strive to create a vibrant, empowered community of women in and around Haifa that empowers and enables women to become activists and leaders both in their own local communities as well as on a national level. Through a range of workshops, lectures and activities, Isha L'Isha provides women with information that they would otherwise not have access to due to social, financial or cultural obstacles. We are committed to helping them utilize this information to achieve personal empowerment and to develop their leadership abilities and skills. In addition, we offer them a safe, supportive environment in which they can voice their needs, providing room for self-expression and development. Isha L'Isha provides a platform to discuss issues of direct importance to women's lives and their communities, such as feminism and women's rights, gender inclusion, sexuality, violence against women, reproductive rights, discrimination in work and society, and sexual identity. We also provide a space for discussion of feminist perspectives on broader issues such as the economy, ecological and environmental issues, the Israeli-Palestinian conflict, health care and Judaism. Women have an opportunity to address the unique needs and issues affecting them that are not included in the

prevailing social discourse and about which they have no other source of information. During 2007, approximately 2,500 women participated in 75 lectures and workshops offered by Isha L'Isha.

□□ Our Members, Activists, & Volunteers

Isha L'Isha's members, activists and volunteers play a central role in planning and implementing our programs and activities. These women bring enthusiasm and commitment to feminist causes and, in many cases, years of experience. They help ensure Isha L'Isha's constant progress by offering both new and experienced perspectives. They frequently initiate new activities, help organize protests, demonstrations and conferences, and help facilitate our day-to-day operations. "I am an American student who came to Israel to study and volunteer specifically at Isha L'Isha after reading about the organization in my studies on Israeli feminism in the United States. During my five months in Israel, the women of Isha L'Isha became my family-away-from-home and provided me with meaningful work experience related to causes I embrace. I whole-heartedly support and believe in the mission and goals of Isha L'Isha—these women are doing incredible, ground-breaking work that has an impact on the lives of many women in need."

□□ Feminist Library and Archive

Isha L'Isha houses a feminist library and archive that serves the whole community. Many members of Isha L'Isha, some of whom are scholars, use our feminist library on a regular basis to complement their academic research or to expand their knowledge on feminist issues. In 2007, we began working on expanding the library to a Women's Historical Collection and Research Center, in cooperation with Al-Tufula center in Nazareth. Our vision is to record and preserve our achievements, those of individual women and of broader women's movements, our successes and failures, and the long-term contributions made to our communities. We desire to create a "room of our own"—one that will allow us to store personal papers, research materials, and other documents and to enable public use and learning.

□□ Bi-monthly Newsletter

One of our tools for community outreach is our bi-monthly feminist newsletter. Approximately 3,000 copies are printed and distributed to members, activists, and program participants. The newsletter provides a platform for women to write about issues not on the general public agenda that are important to women, as well as to discuss Isha L'Isha's activities and women's issues.

□□ Outreach, Media, & Visibility

In 2007, Isha L'Isha hired, for the first time, a media coordinator. Working with the media includes sending out press releases and facilitating interviews between the press and Isha L'Isha activists. This serves as yet another method of raising awareness and encouraging the discussion of issues not on the public agenda. In addition to working directly with the media, our media coordinator acts as media consultant for women who wish to publish their articles in the various media

channels. They consult her regarding where to send their articles, whom to contact, and how to best phrase their opinions so that they get published.

This year we also launched our website, which has been an indispensable tool for visibility and advocacy through which we make our feminist voices heard. It also constitutes an effective outreach tool, as we received many calls from women, men, and media reporters interested in learning more about our activities or attending some of our events. In addition, the website enabled a wide mapping on the internet medium, which in turn made Isha L'Isha's activities accessible to a wider audience. The website is increasingly becoming a source of information on feminist issues both locally and globally.

□ □ Networking, International Activities, & Dissemination

Periodically, Isha L'Isha's activists and staff members are invited to international conferences to share and exchange knowledge and best practices as part of an international networking. This constitutes an important aspect of our work as part of an international community of women's organizations. We also network and create ad-hoc coalitions with local civil society organizations, as we believe that partnerships and joint efforts have greater potential to effect social change.

Projects

□ □ Fighting Against Trafficking in Women

Isha L'Isha has been on the forefront in the fight against trafficking in women since 2002. The goal of the project is to provide emotional, practical, and legal support for victims of trafficking and to work for the eradication of trafficking in Israel through advocacy and education. We are proud to say that a great deal has been accomplished—police, government and public attitudes towards the victims of trafficking have improved, prosecution of traffickers is more common and sentences are stricter, and the conditions trafficking victims face are better. Mainly because of Isha L'Isha's efforts, there are today far fewer women trafficked into Israel for the sex industry.

Project Achievements

During 2007, Isha L'Isha's project achieved the following:

- Provided in-depth assistance to 49 trafficked women
- Assisted 122 women who left or were not eligible for the government shelter
- Received 460 calls on our anti-trafficking hotline
- Helped 12 trafficking survivor receive court-ordered financial compensation
- Received 15 requests from source-country NGOs to help locate specific women who had been trafficked to Israel
- Assisted 20 survivors to give testimony against their traffickers and pimps, walking them through the often-daunting legal process
- Filed 112 complaints to the police about poor treatment of victims or non-action against brothels and "massage parlors"
- Participated in 15 Parliamentary anti-trafficking committee meetings
- Expanded Education Project

Educating government officials, police, NGO staff and members, and the general public about trafficking in women has always been a key element of Isha L'Isha's antitrafficking work. During 2007, we have expanded the educational aspect of our project, adding interactive workshops to lectures on the topic. We are also making an effort to reach out to wider target groups, and have included Arabic speaking volunteers to present to Arab groups throughout the north of Israel. During 2007, Isha L'Isha staff and volunteers held 79 lectures and workshops to a total of 2,510 people, including health care professionals, police officers, consuls, teachers, students, NGOs, and a variety of civil society groups. In these training sessions, we strove to raise awareness of the issue of trafficked women as well as to provide tools for how to best help the women.

- Client Education Campaign

We created a client campaign flyer in Arabic and Hebrew that our volunteers distribute widely to clients and suspected clients of the sex industry by placing it under car windshields around brothels and by handing it out to men seen entering or leaving the brothels. The flyer roughly translates as follows:

True, you didn't bring her here and promise her lies; you didn't sell her; you don't live off her money; you don't deny her freedom. But every time you go to an escort service and buy sexual services, you take part in the exploitation and violence that others perpetrate on your behalf.

- Internet-based Client Education Campaign

Because so many men are now buying sex on the internet, we launched an internet campaign, consisting of a banner that pops up whenever a combination of words related to purchasing sex is entered into the Google search engine. The banner roughly translates as follows:

Did you buy sex? 80 percent of what you pay her goes to her pimp

Who forces her to work for you.

You are at least one of 10 men

Who enter her every day, 12 hours a day,

7 days a week.

When you buy sex,

You leave her there

Don't support trafficking in women and prostitution.

Tell us what you think about it.

At the end of the banner, users have an opportunity to express their opinion anonymously.

- Cooperation with NGOs in Source Countries

Isha L'Isha provides information and coordination to many NGOs in the FSU on a regular basis. In many cases, we initiate contact with these organizations to exchange knowledge, information, and best practices, and in some cases to coordinate a safe return home for trafficking victims.

- Cooperation with Foreign Diplomats

Isha L'Isha has been in close contact with foreign diplomats from source countries posted in Israel, government representatives visiting Israel from source countries, and police representatives of consuls from the FSU. We hold many discussions on trends in trafficking with these diplomats and representatives. In many instances, we are approached by them to help locate trafficking victims.

- "Hear My Voice: Identifying and Assisting Trafficked Persons" International Conference In the framework of our joint Choosing Freedom project, Isha L'Isha and our partner NGOs, the Hotline for Migrant Workers and the Association of Rape Crisis Centers in Israel organized an international conference on identifying and assisting trafficking victims. Held in cooperation with the Law in Service of the Community–Resource Center of the Law Faculty of Tel Aviv University on March 21-22, the conference brought together over 100 participants, including government officials, Israeli NGOs, and representatives from international organizations, governments, and source countries. The conference enabled guests to share information in areas of expertise while providing a wide range of thought-provoking topics for participants. Among the topics included were overviews of the situations in other countries, the role of the client, government-NGO relationships, victim identification and rehabilitation, and repatriation.

- New Project Directions

Although the number of trafficked women to Israel has decreased, the demand for sexual services has not disappeared. The result of the large demand coupled with a reduced number of women trafficked from abroad is an increase in Israeli women who are being forced into prostitution. While continuing our work fighting against trafficking of foreign women into Israel, we have begun turning our attention to the plight of Israeli women who have fallen victims to sexual exploitation. The aim is to pressure the Israeli government to take notice this phenomenon and to provide real, systemic solutions to the victims' needs, and to raise awareness among the Israeli public about this issue.

□□ Women, Peace, & Security

In 2007, the Women, Peace, and Security project has undergone an ideological shift. We have been engaged in rethinking and redefining the ideological directions towards which we wish to strive and invest our resources and efforts. In the past few years, our focus has been more on representation of women. We strongly believe that it is not enough to have a woman on a negotiation team, as not every woman brings with her a feminist perspective, and not all women—especially Palestinian women—are willing to participate in negotiation teams on the Israeli side. Thus, after a long process we realized that a feminist interpretation of the resolution befits our ideology, being a feminist center that acts to promote alternative world-views where the needs of women of different national, ethnic, and economic are taken into consideration. The overall objective of this project is to present new, alternative feminist perspectives to the terms peace and security, which are defined by the military, male hegemony in Israel. These alternative perspectives take into consideration all the various and complex

issues pertaining to women. The ultimate aim is instilling an antimilitaristic, gender-sensitive, feminist perspective into society.

Project Activities

- “Security for Whom?” Alternative Conference on Security Isha L’Isha and the Coalition of Women for Peace held the second annual Alternative Conference, entitled “Security for whom?” on January 23rd. This conference is the feminist response to the Herzliya Conference on Israel’s National Security, which brings together policy makers and leading thinkers to address the key issues that affect Israel’s security. Our feminist conference has become a source of knowledge and an alternative stage for civil society, with the aim of exploring the diverse meanings of the term “security” while offering an alternative view about security issues from a feminist perspective. All the presentations in the conference were published in Security for Whom? Feminist Perspectives on Security, a tri-lingual book (Arabic, Hebrew, and English).

- Position Papers, Isha L’Isha issued two position papers in 2007:

1. Palestinian Women Under the Yoke of National and Social Occupation: A Feminist Reading on Racism and Patriarchalism in the Shadow of the Zionist Discourse on Citizenship and Residence and Under The Citizenship and Entry into Israel Law.

2. Position Paper on the Civilian Peace Processes—Feminist Perspectives: Civilian Peace Processes versus Government Negotiations.

- Media Training Course

Recognizing the importance of voicing women’s and feminist views in the media, we held a communication training course. The aim of this community-based training was to empower women to make their voices heard regarding their views on the conflict and the ways it affects them by providing training in media skills. The course consisted of six workshops, each focusing on a different aspect of the media. Issues covered in the course included: feminism and the media, difficulties women face in the media, fears of the media, feelings of lack of knowledge, fear of crossing red lines, understanding media frameworks and acquiring tools for working with the media. The participants learned of the importance of voicing their opinions, and the various media channels available for them doing so. The course made the various media channels more accessible to the participants, de-mystified the field for them, and reduced their fears of it. Following the course, a number of the course participants have become active in the media, writing articles and participating in internet forums.

- Security, Secrecy & Withholding Information

In 2007, we held a variety of lectures and workshops to different audiences—groups of women, men, and civil society actors—on the issue of security and peace, aiming at raising awareness among the civil society and the wider public. Some highlights:

- "Feminism and Militarism." A series of three workshops in cooperation with "New Profile." The workshops incorporated an exhibition illustrating the great degree to which militarism has become inherent and normalized in our society.

- "Feminism and Nuclear Weapons." Together with Greenpeace and the Coalition of Women for Peace, we hosted a roundtable to address the relevance of feminism to nuclear arms. The aim of the round table was to open up the discussion of the topics brought forth at the alternative conference, expanding them, exploring the various connections between them, as well as possible cooperation between the organizations.

- "Strategic Threats in the Middle East." A panel organized in cooperation with the Women's Parliament. Two Isha L'Isha members presented their views on the issue: "Civil Society Faced with the Vagueness of Security," and "Who's Afraid of Nuclear Weapons?" The panel received wide media coverage on the national level.

- "An Evening on Nuclear Weapons." We held an open evening about the connection between feminism and nuclear weapons, where the project coordinator presented materials and facts we collected on the issue thus far. Participants had the opportunity to voice their fears and opinions about the nuclear threat in general, and about Israel's nuclear policy in particular.

□□LEAP Forward: Learning Economic Advancement for Women of Low Income

This program provides economic empowerment for women from the lowest economic strata so that they can take control of their finances and break out of the cycle of poverty. The program is implemented in cooperation with Mahut Center, and it enables us to give the women in the project a full range of services. Isha L'Isha provides economic empowerment courses, which teach economic skills, including understanding basic finances, how to prepare a home budget, consolidate debts, control stress and anxiety, know and demand one's rights, as well as how to join the work force by conducting a job search, interviewing and successfully maintaining employment. The project provides participating women with the knowledge and skills necessary for improving their lives. The program gives these women new opportunities by empowering them to realize that they can achieve their full potential.

One of the root causes of women's disadvantaged status in society is economic inferiority. This program works to affect broad change by ending that inferiority, thereby giving women a more equal place in society. This is an integral part of Isha L'Isha's mission to advance women and improve their status in Israeli society. By empowering the women to know and stand up for their rights and providing them with the skills and knowledge needed to feel secure and self-confident, the project develops the women's leadership potential.

One of the project's participants, who completed the Economic Empowerment course in February 2007, received a job as a coordinator at a facility for people with mental disabilities. "I never would have thought I could hold such a job," she says. "Women who have not worked for a while tend to look for low-income jobs. We set our sights low, because no one ever encouraged us to raise them. But the

course did just that for me. I became aware of my own needs for the first time and I learned that it is okay to say 'This is what I need.' The job coordinator treated me like a real person, not just another file on her desk, and helped me find my job.”

□□ **Women and Medical Technologies**

A group of Isha L’Isha activists began to work on the issue of ova harvesting from "donors." In early May, a law that proposes to allow women who are not undergoing fertility treatment to "donate" their ova for research and fertility purposes passed its first reading in the Knesset. We believe this law will significantly endanger the health of many women, as the process of ova harvesting includes potentially life-threatening medical risks. Moreover, there is an alarming lack of awareness among women regarding the dangers posed by ova harvesting. We are concerned not only about women's health and reproductive rights, but also about the relevance of this issue to organ trafficking. Isha L’Isha is currently developing activities designed to put this issue on the public agenda, emphasizing its feminist aspects. We wrote a position paper that explains the dangers of ova harvesting and lists Isha L’Isha’s suggested changes to the proposed legislation. This position paper was distributed in Hebrew to numerous members of the medical and research community in Israel, as well as to members of the government. The position paper was recently expanded into a full report.

□□ **Other Activities**

- Conferences: in 2007, Isha L’Isha organized and participated in conferences, including a conference on Ecology and Breast Cancer (organized by Ahat Mi-Tesha’a and the Coalition for Public Health) and a conference on the Law of Expulsion (in cooperation with the Association for Mixed Families, the Coalition of Women for Peace, Women against Violence, and the Hotline for Migrant Workers).

- Tofie’e: Feminist Arab Jewish Theater. After barely surviving the war, only three brave actors remained members of the theatre. In March, they performed the theatrical collage “Mama Mia” which deals with the different meanings of motherhood in our society. The show was performed three times at different locations. In 2008, the theater will become a training workshop for beginning actors with the goal of performing an original piece at the end of the year.

Hadar Happening

A street fair in the Hadar neighbourhood. The event took place with the cooperation of the Hadar Community Center and neighbourhood residents. It included street theatre, creative workshops, a flea market, and other activities. This was part of our community involvement activities.

Campaign for Removing Sex Offenders from Positions of Power

Isha L’Isha has been on the forefront of the fight against sex offenders, fighting for their removal from key positions. Together with the Coalition of Women for Peace and 13 other women’s organizations, we launched a campaign that was widely covered by the media. The aim of the campaign was to incorporate the

term “safety for women” into the public discourse, the media, and women’s organizations; to raise public awareness regarding sex offenders in key positions; to spread the fact that sex offences permeate all layers of society; and to strengthen the cooperation between women’s organizations. The campaign was very successful, and women who had been victims of sexual assault had an opportunity to speak for themselves and lead struggles for social change.

Dokument 2:

Isha L’Isha—Haifa Feminist Center Annual Report 2008

בתחתית העמוד הפנימי של השער הקדמי נא לכתוב:
Compiled and edited by Khulud Khamis

Isha L’Isha is a community-based, grassroots feminist organization located in Haifa. We offer women a safe, supportive environment in which they address their needs, providing room for self-expression and development. Isha L’Isha provides a platform to discuss issues of direct importance to women’s lives and their communities, such as feminism and women’s rights, violence against women, reproductive rights, discrimination in work and society, sexual identity, the economy, ecological and environmental issues, the Israeli-Palestinian conflict, and healthcare. During 2008, approximately 3,000 women and men participated in 100 lectures and workshops offered by Isha L’Isha.

Parallel to this, Isha L’Isha also works on a national level, advocating for women’s rights in all fields. Isha L’Isha’s years of experience in running grassroots projects has earned a national reputation for professionalism and dedication to feminist causes. Our staff members and activists are frequently invited to participate in coalition and Parliamentary meetings to provide the input, ideas and know-how that result from our experience. We are repeatedly called upon to lecture and comment on social events shaping women’s daily lives.

Our *Mission* is to advance the status of all women in Israel by:

Empowering them and encouraging them to become leaders in their communities;

Campaigning for full civil rights and equal opportunities for women;

Opposing all forms of violence and discrimination against women;

Developing and encouraging new projects to address women’s needs; and

Promoting collaboration between women’s organizations.

Our Community, Activists & Volunteers

Isha L’Isha is a non-hierarchical, member organization governed by a **Collective** that includes all of its members and is open to all women. The Collective meets once a month to discuss ideological issues and set strategy and policy. All decisions are made by consensus at these collective meetings. The

Collective is one of the unique aspects of Isha L'Isha, and it is what keeps us a grassroots organization.

Isha L'Isha's members, activists and volunteers play a key role in designing and implementing our programs; they also sit on project steering committees where they take part in decision making. These dedicated women bring enthusiasm and commitment to feminist causes and, in many cases, years of experience. They help ensure Isha L'Isha's constant progress by offering both new and experienced perspectives. They frequently initiate new activities, help organize protests, demonstrations and conferences, and help facilitate our day-to-day operations. We wish to thank all Isha L'Isha's members—past and present—without whom our activities would have been impossible. We also have interns from different countries throughout the year:

"As a graduate student, I wanted the opportunity to work with a dynamic organization that encouraged social responsibility, activism, and empowerment for all members of society. I chose to volunteer with Isha L'Isha not only because of their history as one of the leading Feminist Organizations in Israel, but because of their strong mission and character. I am amazed by how much the staff is able to accomplish, and how the center functions as an incubator for positive social change."

"I am an American student who spent five months volunteering at Isha L'Isha in 2007. The women of Isha L'Isha truly became my overseas family during my time in Israel. Working at the center provided me with a sense of belonging and purpose, as well as with an opportunity to contribute to projects that have a meaningful and significant impact on the lives of women. In addition, my volunteer experience shaped my decision to continue research on women's issues for my M.A. thesis this year. I wholeheartedly support and believe in the mission and goals of Isha L'Isha. These women are filling an important void in the contemporary political and social fabric in Israel with work that is both necessary and groundbreaking, practical and timely."

Many activities took place throughout 2008, attended by more than 4,000 women and men. These included reading evenings, hosting exhibitions, activism course, creative writing course, study days on feminism for students, youth and organizations, social club for elderly women from the FSU, feminist reading group for men, and more. Throughout the year, various groups of women, men, and youth from different parts of the country arrive at Isha L'Isha for meetings which enable learning, exchanging knowledge, and creating new networks.

Some highlights

Security in Hadar: this project started in cooperation with students from the Faculty of Architecture and Town Planning in the Technion. The goal was to examine how the urban space affects perceptions of personal safety and fear of violence among women. The natural choice for us was to focus on the Hadar

neighbourhood, as Isha L'Isha is part of this neighbourhood. A number of meetings with different groups of residents were held in order to identify the needs of these populations. The aim was to propose solutions in the field of town planning to increase the feeling of security among residents. This community project is developing these days to include a variety of activities, including working with municipal bodies and key actors in the neighbourhood, with the aim of creating a model of a safe urban space for all residents in general, and for women in particular.

Feminist Conference: Isha L'Isha initiated the 16th Feminist Conference, which included cooperation of 27 feminist organizations in Israel. The aim of the conference was a critical examination of the feminist work in Israel—past and present, discussion of struggles on the feminist agenda, and a joint examination of feminist perceptions and how they are expressed in our work and daily lives. Approximately 500 women participated in the conference, which was held in Nazareth and lasted three days. We believe that the conference is a part of a long process of consolidating a network between the feminist organizations in order to create a strong feminist movement in Israel.

Bi-monthly Newsletter

One of our tools for community outreach is our bi-monthly feminist newsletter, distributed to approximately 2,800 members, activists, and program participants. The newsletter offers an alternative space for women to write about issues not on the general public agenda that are important to women, as well as to discuss Isha L'Isha's activities and ideological issues from feminist perspectives.

Outreach, Media, & Visibility

Working with the media includes sending out press releases, updating reporters on our activities, and facilitating interviews between media reporters and Isha L'Isha activists. This serves as yet another method of raising awareness and encouraging the discussion of issues not on the public agenda.

In addition to working directly with the media, media consultation for women and women's organizations on how to best work with the media was offered during 2008. A number of media workshops were held on different issues, such as the Internet, where participants discussed how they can utilize this medium to make their feminist voices heard. This included illustrations of blogs and forums among other means. Another workshop was on feminism and the media. In this workshop, participants discussed where women are located in the media, ways to affect the media, and the importance of the media to us as women.

Isha L'Isha's website has become an indispensable tool for visibility and advocacy. It also constitutes an effective outreach tool, as we receive many calls from women, men, and media reporters interested in learning more about our activities or attending some of our events. Our website is increasingly becoming a source of information on feminist issues both locally and globally.

Projects

Fighting Against Trafficking in Women

Isha L'Isha has been on the forefront in the fight against trafficking in women since 2002, and has gained extensive professional expertise in the field. The **ultimate aim** of the *Fighting Against Trafficking in Women in Israel* project is to end trafficking in women for the sex industry. The project employs multiple strategies for this end: comprehensive **education and awareness-raising campaigns** for sex consumers, potential sex consumers and the wider public, **advocacy work** in order to secure social, medical and human rights of trafficking victims—both foreign and Israeli citizens, **consultation** for victims, a **support hotline**, and close **networking and coalition-building** with other NGOs working in the field, both local as well as international.

While continuing our work fighting against trafficking of foreign women into Israel—and due to changes in trafficking trends—a large part of our activities in 2008 focused on working with Israeli women who have fallen victims to sexual exploitation and on changing social perceptions of the phenomenon.

Highlights: This year, we were invited to provide consultation in designing and planning two governmental projects for helping women in prostitution in Haifa and in Tel Aviv. We have been working in full cooperation with the center established in Haifa, and conduct joint tours of sex-industry areas in the city in order to map the needs and to create personal and unmediated contact between project volunteers and women in prostitution. Along with other NGOs, we were also involved in phrasing a legislation proposal for incriminating sex costumers. The proposed legislation requests to lay criminal responsibility on sex costumers by imposing fines and implementing a model of a school for sex costumers—concentrated workshops for sex costumers, during which they will be exposed to the world of women in prostitution.

Despite the decrease in the number of women trafficked into Israel, there is a need to work with these women. Our work in this field in 2008 focused on helping trafficking victims who are trying to establish a new family in Israel, but are facing great difficulties in obtaining a civil status from the Ministry of Interior. The absence of any kind of status prevents from these women an access to sources of governmental aid such as health services, welfare and employment.

Locating women entitled to compensation: the project has become unique in that it identifies trafficked women who have returned to their country of origin in the FSU and are entitled to compensation money. These are compensations set by courts of law in a criminal procedure against traffickers. The identification of these women is a complex task and requires a network of contacts with different bodies in the FSU. The compensation money is important for these women, as it helps them in rehabilitating and reintegrating into the community. Consultation: We provided consultation to ten new projects this year, and we continue to cooperate with a number of NGOs in the struggle against trafficking and prostitution of women. Raising awareness: We held 30 workshops and lectures for various groups, such as girls, teachers, professionals, police, advocates, government officials, representatives of local authorities and more. In these lectures and workshops, different stereotypes about women in prostitution were discussed.

During 2008, the project achieved the following:

- Met with 35 trafficking and prostitution victims
- Provided in-depth assistance to 50 trafficked women in the framework of the “Choosing Freedom” project
- Received 420 calls on our anti-trafficking hotline
- Helped 15 trafficking survivors receive court-ordered financial compensation
- Assisted 10 women from the FSU who turned to us for help
- Helped 3 women to safely return to their countries of origin (in coordination with organizations located in source countries)
- Accompanied 43 women to courts of law and other institutions
- Filed 250 complaints and requests to the police and to other governmental bodies
- 37 media items were published in various media channels.

Joining Forces to End Trafficking: A Multi-National Seminar

In March, Isha L'Isha held a ten-day International Anti-Trafficking seminar for representatives from governmental and non-governmental bodies in five major source countries: Russia, Ukraine, Belarus, Moldova, and Uzbekistan. The purpose of this unique seminar was to share ideas and exchange knowledge and best practices for combating trafficking. The objectives of the seminar included: increased cooperation between Government officials and NGOs, increased awareness to police and government ministries, increased prosecution of traffickers, increased effectiveness in protection and support of trafficking victims, and ultimately a decrease in the number of women trafficked out of the five source countries and into Israel. The contents of the seminar included, among other issues: treatment of trafficking victims; changes and trends in the trafficking phenomenon in the last seven years; supporting, rehabilitating and reintegrating trafficking survivors; law enforcement and protection. The seminar included intensive study days, lectures, workshops, meetings with members of parliament and other relevant actors, and tours of sex industry areas. Media coverage of the event included 12 items that were published and broadcasted through the Internet, television, radio, and newspapers.

Overall, the seminar was extremely successful and very unique in bringing together professionals from different fields of work and from different countries. A number of inter- personal and working relationships were fostered, which are crucial for the continuation of cooperation on an international level and for coordinated activity between the different bodies acting in the source countries. The seminar was in full coordination and cooperation with the Center for Cooperation and Advancement, MASHAV Shafayim, and the Israel Ministry of Foreign Affairs.

Women and Medical Technologies

This project began in 2007 on a voluntary basis, and was conducted with virtually funds until the end of 2008. We began working on the proposed legislation on ova donation, which proposes to allow women who are not undergoing fertility treatment to donate their ova for research purposes. The process of ova retrieval

includes potentially dangerous medical procedures. Furthermore, we are concerned not only about women's health and reproductive rights but also about the relevance of organ trafficking to this issue.

This project aims at establishing the right for autonomy for women over their own bodies in everything related to medical treatments and free choice. In addition, we wish to reduce the use of women's bodies for medical purposes and human experiments, and to stop the woman's body from being perceived as a cheap and accessible "product."

Our work this year focused on two levels: direct advocacy work to ensure the protection of donors' rights, and awareness-raising activity. On the advocacy level, Isha L'Isha representatives were present at all meetings of the Health and Welfare committee discussing the law. Our presence was of great significance as we presented social, economic and ethical issues related to ova donation, such as the willingness to endanger women's health for the sake of research. In addition, we presented our reservations regarding all problematic sections of the law, and proposed alternatives. Our reservations were presented by MK Zehava Galon, who supported us from the beginning. Even though the proposed legislation is still far from our ideological stance, and does not prevent trafficking in ova, many changes were done according to our suggestions, such as increasing the minimum age of donors' from 20 to 23; the donor has to have at least a citizenship status in accordance with the National Insurance Institute; establishing a monitoring committee in every hospital that will be responsible for submitting annual reports; increasing punishment; and decreasing the number of ova to be used to research to a maximum of 2 ova or 20% (the smaller of the two).

On the awareness-raising level, a number of activities were conducted. Isha L'Isha published a comprehensive report on ova donation on all its aspects. The report was submitted to the Knesset committee discussing the law and significantly contributed to strengthening our stance as experts on the issue. Another part of our activity included the creation of partnerships with different organizations working on relevant issues. WIZO joined us in the advocacy work, and the Forum for Fair Budget at the Adva center will act to examine budgets of the monitoring system indicated in the law. The Clinic for the Rights of Patients at the College for Management cooperated with us in creating a mediating forum where representatives from all stake-holders involved in the law took part. We also contacted women researchers, and 21 senior women researchers already issued a position paper supporting Isha L'Isha's stance and questioning the importance of ova donation for research purposes. We also held a number of lectures for students from different fields, physicians, organizations, and more. Seven items were published on the issue of ova donation in media channels.

Women, Peace, & Security

The aim of this project is to examine and redefine the concept of security from a feminist perspective. As feminist women, we raise issues that we wish to discuss in the framework of negotiation processes for resolving the Palestinian-Israeli conflict and reach a sustainable, lasting peace. The strategies employed by the

project are advocacy, awareness-raising, training and networking. The following activities took place in 2008:

“Security for Whom?” Alternative Conference on Security

In January, and in full cooperation with the Coalition of Women for Peace, we held the third alternative conference, **Security for Whom? Security and Information Withholding Policies**. About 200 Palestinian and Jewish women attended the conference. The Alternative Conference discussed the policy of information withholding on the part of different state bodies and the issue of secrecy enfolded in it. Critical information is concealed or manipulated in the spheres of security, health, environment, urban planning, state budgets, human rights and women's rights. The limited access to information is excused many times in the name of “security” or protecting the public. In effect, it excludes the public from participation in decision making and the ability to struggle for change.

The uncovering of difficult issues not on the public agenda demands creativity as to the ways in which they are presented. This year we decided on a theater show and on an exhibition presented prior to the conference. The theater show dealt with issues of information concealment and freedom of speech in universities. The exhibition illustrated the secrecy enfolded in Israel's nuclear weapons in a creative way, using “black boxes” where the audience could take a glimpse at secrets relating to nuclear weapons.

The conference was widely covered by the media, as extensive work was done, as in addition to inviting reporters to cover the conference and writing articles, we also published an interactive banner prior to the conference. 24 media items were published, including television interviews.

Position Papers

Nuclear weapons and feminism: The organization underwent an intensive process in dealing with nuclear weapons in Israel and their connection to feminism. We collected materials, testimonies, and facts regarding nuclear weapons and analyzed these from a feminist perspective. We held learning sessions, panels and study days on the issue. As a first step, we decided to write a position paper through which we can begin challenge the silencing, vagueness and withholding of information on the part of state bodies regarding everything connected to Israel's nuclear weapons.

The position paper was written out of the wish to expose the connections between the policy of silencing, withholding information and fear and between the prevalent perception of security. It is an issue we—both women and men—know so little about yet it affects our daily lives and security. Through this position paper, we tried to answer the following questions: To what degree does the nuclear industry put our lives at risk? What lies behind the policy of silencing and whom does it serve? How much do we really know about the issue? What is our responsibility regarding the issue? Does nuclear weapon have a gender?

Security in Hadar Neighbourhood: The aim of this paper was to examine the issue of security in Hadar. The need for discussing this issue stems from the wish to bring to the attention of decision makers residents' feelings of uncertainty and fear, and create a model for security in the public space for all residents, especially women. We hope this position paper will help the relevant bodies to examine the issue of security in all its complexity, and give them the tools to improve the situation. The varied social fabric of Hadar residents reflects, in fact, the social fabric of Israeli society.

Physical and social elements which give the feeling of security are identified in the document, as well as elements which undermine it. The position paper presents various factors in the neighbourhood, such as lighting, inaccessibility to public transportation, elements exposing women to assault, environmental hazards, and more. We hope this document will help in developing a model for examining the issue of security from all aspects, and even in contributing to consolidate an action model.

Lectures and Workshops

We held 10 workshops and lectures for various audiences on issues relating to feminist security, citizenship, peace processes, representation of women, nuclear weapons, and environmental security. Many of the participants were exposed to these issues for the first time, and they expressed their wish to learn more about them. The workshops mark the beginning of a relationship between Isha L'Isha and a number of the groups attending them, and we will host them in our house in the future, where they will have an opportunity to learn about Isha L'Isha's other activities.

“Nasawiyat” Internet Newsletter

The Internet newsletter comes to meet the need for a feminist discourse in the Arabic language and is designed to reach out to Palestinian women. In this newsletter, we raise political feminist issues on our agenda as both Palestinian and Jewish women. We hope that this newsletter will constitute an interactive space for open discussions and reach out beyond the immediate feminist community of Isha L'Isha.

69 media items related to this project were published in media channels.

Sustainable Economy Empowerment for Women Project

The *Sustainable Economy Empowerment for Women* program is a natural development of the *LEAP Forward: Learning Economic Advancement for Women of Low Income Project*, which has been implemented in cooperation with the Mahut Center for five years. This year marks a natural end of this project for Isha L'Isha. In 2008, the project developed in a new direction, adding a new layer: environmental awareness.

We believe that the personal economic situation cannot be separated from examination and understanding its socio-political context. We strive to raise our awareness and responsibility as individuals and as a society to the environment and to decrease the harm done to us and to the environment. Accordingly, we see

great importance in disseminating information and broad knowledge on environmental issues, including their connection to our daily lives and to economic-political interests underlying the human exploitation of natural resources. We feel it is important to emphasize to as many women as possible the perception that smart consumerism does not only entail a more balanced personal budget, but an attempt for a comprehensive social change that will minimize future damages to the environment and nature to which we contribute as a society.

The *Sustainable Economy Empowerment for Women* project has a two-fold aim: to empower women to take control of their finances in order to give them back control over their lives, provide them with an improved economic starting point, and to raise their awareness to environmental issues affecting their health and quality of life, thus making them smart “green” consumers.

A **Training of Trainers** course marks the beginning of this program. The goal of the course, held in summer 2008, was to train a group of women from different backgrounds (Ethiopian, Arab, and Russian) that will subsequently hold *sustainable economy empowerment courses* to different groups of women from various backgrounds.

Course participants explored connections between consumerism, managing a household budget, and the environment. Participants acquired tools for household budget management, economic planning and independence. They also explored the intricate connections between home economy, sustainable economy, environmental issues the broader health and social implications. The last session focused on providing participating women with professional tools for facilitating workshops on sustainable economy.

Following the course, a brochure was compiled based on the contents of the course. The brochure clarifies the connections between home economy and the environment, and includes useful tips from program participants, “from theory to practice” tips, information about consumerism, and other important information and telephone numbers (e.g. of “green” companies and products). The brochure is available in Arabic and Hebrew.

Women’s Historical Collection and Research Center

Isha L’Isha houses a feminist library and archive that serves the whole community. In 2008, we continued working on expanding the library to a *Women’s Historical Collection and Research Center*, in cooperation with Al-Tufula center in Nazareth. Throughout the year, the steering committee worked on consolidating the vision and aims of the center. The center aims to record and preserve Palestinian and Jewish written and unwritten her-story and achievements relating to individual women and women’s movements, their successes as well as failures, and the long-term contributions made to our communities. Our desire is to create a “room of our own”—one that will allow us to store personal papers, research materials, and other documents and to enable public use and learning.

The Women’s Historical Collection and Research Center will provide a central place to house documents and records of women’s achievements, of

feminist organizations and projects, and be a focus for education on the social, political, cultural, legal, and economic status of girls and women. The first institution of its kind in Israel, the Center will house materials in Arabic and Hebrew, and be a vital resource attracting researchers, writers, students, community activists and others both within Israel and globally.

Networking, International Activities, & Dissemination

Periodically, Isha L'Isha's activists and staff members are invited to international conferences and seminars to share and exchange knowledge and best practices. This constitutes an important aspect of our work as part of an international community of women's organizations for social change.

The coordinator of the ***Fighting Against Trafficking in Women*** project took part in two study visits this year: one in Moldova on Combating Trafficking in Human Beings, and one in Italy on services provided to victims of trafficking in human beings by countries of origin.

In the framework of our ***Women, Peace & Security*** project, the project coordinator and another Isha L'Isha activist participated in a 3 day seminar organized by the Swedish foundation Kvinna till Kvinna in Jordan. Participating organizations included Israeli organizations, Palestinian organizations and organizations from Kosovo. The seminar included knowledge exchange on UNSCR 1325, and discussing ways to monitor its implementation.

Isha L'Isha's staff and members also participated in two seminars organized by the Swedish umbrella organization **Operation 1325**, one held in Sweden and the other in Cyprus. Approximately 20 participants from women's and human rights organizations from Israel and the Occupied Territories took part in these learning seminars. The aim of these seminars was to enhance participants' awareness and knowledge of UNSCR 1325 and its implementation on theoretical and practical levels. The seminars also aimed at providing the tools and skills necessary to continue working with UNSCR 1325 on issues related to women, peace and security.

Isha L'Isha also creates networks and ad-hoc coalitions with local organizations for social change, as we believe that partnerships and joint efforts have greater potential to effect social change.

Of course, all of these activities and projects would be impossible to implement without the support of our funders. We would like to take this opportunity to express our thanks and appreciation to the foundations and individuals for their trust in our work.